

Životní cesta hříšníkova

aneb blog o zpovědi

P. Robert Bergman

Úvodní slovo

Vítejte na společném kousku životních cest hříšníků – té vaší a té mé, o které jsem na svém blogu na signálech (rob.signaly.cz) v posledních pěti letech hojně psal. Možná by byla škoda nepodělit se s nimi i mimo komunitu uživatelů internetu, a proto vám je nabízím v tištěné podobě.

Jsou jen lehce upravené a prošly korekturou (nikdy bych nevěřil, kolik překlepů a pravopisných chyb dokážu udělat na tak malém množství textu). Články – jednotlivé kapitoly – nejsou nijak zvlášť řazeny, uspořádal je život a ti, díky kterým (a pro které) na signálech vznikaly.

Chci poděkovat týmu *signály.cz* za jejich službu pro mladé křesťany v této zemi, manželům Hruškovým a manželům Řezáčovým za jejich pomoc a podporu. A také všem dobrodincům... Samozřejmě nemohu opomenout mého zpovědníka a všechny kněze, kteří mě kdy doprovázeli. A v neposlední řadě také všem bratřím a sestrám, kterým jsem měl tu čest svátostí smíření osobně posloužit.

Tyto články byly původně napsány pro mladé křesťany. Po jejich publikování mě překvapilo množství duchem mladých starších a bohužel také duchem starých mladých. Musím zdůraznit, že články jsou psány pro duchem mladé – pro ty, kteří mají ducha hledání, ducha touhy a ducha objevování. Některé pohledy jsou neobvyklé a zasazené do dnešní doby.

Věřím, že tato kniha vykoná svou službu. A přeji všem čtenářům radost z velikého a krásného daru, který jsme v nabídce odpuštění našich vin dostali.

P. Robert Bergman
V Plzni 28. února 2013

No co ten si o mně bude myslet, aneb zpověď z pohledu kněze

Nedávno jsem vedl zajímavý rozhovor s jedním mladým člověkem na téma svátost smíření. Zeptal se mě: „*A co si vlastně kněz o kajícníkovi ve zpovědi myslí?*“ Zavzpomínal jsem na začátky svého svátostného života – a přiznám se, že mě přesně ta samá otázka napadala poměrně často. Ale myslím, že odpověď jsem na ni dostal až v semináři, kde nás na *zповídání* připravovali a kde mi můj zpovědník dal nahlédnout do lidského i duchovního *zákulísí*. Protože se domnívám, že podobné otázky si pokládá hodně mladých křesťanů, zkusím se nad tímto tématem spolu s vámi zamyslet.

Odpověď zní na první pohled jednoduše. Nic. Nic si nemyslí. A už vůbec si nemyslí to, co si kajícník myslí, že si myslet bude.

Když jde člověk hříšný (v podstatě tedy každý člověk) ke svátosti smíření, tak s sebou nese *balvan* svých hříchů, které by samozřejmě raději neměl, hříchů, za které se stydí, a také hříchů, které by raději nikdy – vůbec nikdy – nevyšlovi nahlas. A už vůbec ne před nějakým dalším člověkem – a kdyby, tak nikdy před nějakým cizím chlapem. A v duši vzpomíná na ty své hříchy, přemýšlí, jak to vůbec řekne – jak to vlastně říct, aby to *nějak* zaznělo, ale třeba ne až zas tak úplně (obecně se tomu říká kamufláž). Ona je vlastně zbytečná, protože kněz umí také kamuflovat a dokáže si také kamufláž celkem snadno odkamuflovat, takže je to nakonec celkem zbytečně vynaložení úsilí. A když se k té zpovědi přece jen odhodlá, doufá, že to bude mít co nejrychleji za sebou – a třeba ten zpovědník bude unavený, usne, nebo bude silně nedoslýchavý... Hlavně aby to bylo co nejdřív za mnou... A tak ten hříšník jde a jediné co vidí, jsou ty jeho hříchy, které ve své lidské hříšnosti a slabosti *spáchal*.

Kdyby se takhle na hříšníka díval kněz, byla by to hrůza. V první řadě pro kněze. Za měsíc zpovědní služby by začínaly první šediny, po půl roce by se chtěl nechat vystřelit z té hříšné Země na Měsíc. A za rok? To už by měl ze zpovídání daleko větší hrůzu než všichni hříšníci se všemi svými hříchy dohromady. Kdepak. Kněz, když usedá ve zpovědnici, bere si štolu (nebo usedá ke zpovídání někde jinde a žádnou štolu si nebere), tak ví, že potřebuje velikou Boží pomoc a Boha o ní prosí. Ví, že nebude zpovídat *sám za sebe* a že

nebude odpouštět *sám za sebe*, ale že mu Bůh propůjčil moc – odpustit hřích. Je to veliká moc, protože hříchy může odpouštět jenom Bůh, jak čteme v evangeliu. A Bůh tuto moc svěřil lidem.

Biskupům a kněžím. Ne aby vládli, ne aby kontrolovali svoje ovečky, ne aby se dozvídali věci, které by jinak před nimi zůstaly utajeny, ale proto, aby sloužili. Jsem přesvědčen, že každý dobrý a zodpovědný zpovědník potvrdí, že zpovídání je především služba. Služba Boha člověku (Bůh odpouští) a služba člověka člověku.

V první řadě je užitečné si uvědomit, že i kněz sám je jen člověk – člověk hříšný. A své hříchy neodstraní tím, jak řekl jednou jeden můj spolubratr, že si stoupne před zrcadlo a *sám si udělí rozhrěšení*, ale i on sám ke zpovědi chodí. Vzpomněl jsem si na jeden vtip, který to krásně nevystihuje: Přijde pán k zubaři a drží se za oteklou tvář. Zubař pohnut soucitem ho chce utěšit a říká: „*Nebojte se, to nebude bolet.*“ Nemocný s oteklou pusou odsekne: „*Nechte si to. Já jsem taky zubař.*“

Kněz chodí také ke zpovědi, také vyznává své hříchy jako kdokoli jiný. A když on sám usedá do zpovědní místnosti a když zpovídá, tak *neprožívá* jen hříchy kajcníků, ale prožívá a připomíná si také slabost svou. Sám z vlastní zkušenosti musím přiznat, kolikrát jsem byl zahanben sám před sebou, když přede mnou někdo otevřel své srdce a já viděl takovou Boží milost a svatost člověka toužícího po Bohu (i přes jeho hříchy a selhání), že jsem mohl jen naprázdno polknout a Bohu děkovat, že mohu právě já, ač stejně (anebo víc) hříšný, zprostředkovat právě tomuto svému bratru nebo sestře v Kristu Boží odpuštění. Svatý Augustin (biskup a učitel církve) napsal: „*Pro vás jsem biskupem, ale s vámi jsem křesťan.*“ Kněz ve svátosti smíření by řekl: „*Pro tvé odpuštění jsem knězem, ale s tebou jsem člověk, bratr...*“

Kněz, když se dívá na kajcníka, tak vidí především člověka. Člověka, který udělal ve svém životě chybu, uvědomuje si jí, lituje jí a chce ji napravit. Ví, že ke zpovědi se člověk nepřichází svými hříchy pochubit, jak je to v knížce *Bylo nás pět*. Ježíš trefně konstatoval, že lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. A se svou nemocí se k lékaři člověk nepřichází pochubit, ale přichází hledat uzdravení. Aby to, co nefunguje, opět fungovalo, aby člověk nebyl

trápen zbytečnou bolestí, aby mohl vést dobrý a plodný život, aby se opět mohl radovat. To je důvod návštěvy u lékaře a to je i důvod *návštěvy* u kněze – nebo lépe řečeno u Boha, který si jako viditelný nástroj svého odpuštění kněze zvolil.

Na rozdíl od kajícího nestojí ve středu pozornosti kněze vyznání hříchů, ale sama skutečnost, že člověk přichází za svým Bohem s touhou po odpuštění, po novém začátku, po další šanci. To je ta krásná a čistá radost, kterou můžeme vidět na Ježíšově podobenství o milosrdném Otci. Někdy se označuje jako podobenství o marnotratném synu, ale to není přesné, protože ve středu Ježíšovy pozornosti nestojí syn, který udělal sérii hloupostí, ale Otec, který svého syna přijímá s otevřenou náručí. Bez výčitek, bez trestů, bez ponižování. S velkorysou a odpouštějící láskou. Protože pro Otce je daleko důležitější syn, který se k němu vrátil, než všechny jeho hříchy a selhání. Z tohoto úhlu pohledu je každý kněz ve svátosti smíření Otcem... Ví, jak je nepříjemné vyznávat svá selhání, ví, jak vzdálenost od Otce dokáže bolet. A stejně tak sám snad už tisíckrát zakusil objetí Otce, plné odpuštění a milosrdenství. Proto i on sám v tuto chvíli může stejnou službu nabídnout a poskytnout svým bratřím a sestrám, kteří se vrací zpět k Bohu.

Otázka: „*No co ten si o mně bude myslet...*“ kterou jsem začínal, podle mého názoru ukazuje na něco, co do zpovědi až zas tak moc nepatří. Ukazuje, že člověk chodí ke zpovědi jako k soudu – kde skutečně často záleží na tom, co si daný soudce o obžalovaném myslí. Jenže kněz není v pozici soudce – aby zvažil jak těžký a závažný je hřích člověka, které zákony porušil nebo neporušil, jak velké si za to zasluhuje tresty... Vůbec ne. Osobně jsem vděčný za Ježíšovu výzvu: „*Nesudte a nebudete souzeni*“. Jak já jsem rád, že nemusím ve zpovědi soudit – a samozřejmě jak jsem rád, že ani já nejsem ve zpovědi souzen.

Souzení je náročná činnost, která nejenže stojí spoustu času a úsilí, ale která člověku bere jeho nestrannost a která spíš než aby bariéry hříchu bořila, tak staví další. Jak jsem rád, že si nemusím na lidi dělat názor podle jejich hříchů, ale že jsem svědkem zázraku, kdy se z člověka hříšného a litujícího stává opět člověk ze svého hříchu očištěný, svobodný a radostný na cestě za svým Bohem. Myslím, že

právě na základě svátosti smíření mohu pochopit, jak je možné, že se celé nebe raduje nad člověkem, který se *obráť* ze svého hříchu.

Když se podívám na svůj zpovědní život tak vidím pestré zážitky. Od prvního nadšení, přes dlouhé utrpení, kdy pro mě byla zpověď těžká, postupný růst (snad), až po současnost, kdy vnímám a prožívám svátost smíření jako setkání se svým přijímajícím Otcem. A kdybych člověku *začínajícímu se zpovídáním* se řekl, co prožívám teď, tak jsem přesvědčen, že by se mi vysmál a mé rady a zkušenosti by považoval v lepším případě za sci-fi, v horším případě za nepravdivou reklamu. Přesto je to tak. A proto chci čtenářům moc popřát, aby se na cestě za Bohem zbytečně nenechali otravovat podobnými otázkami jako „*co si o nich ten kněz bude myslet*“, ale aby nacházeli hodně radosti a posilu právě ve svátosti smíření, která je jedním z největších darů Ježíšovy lásky.

To bude zase horor aneb příprava na zpověď

Nevím jak vám, ale mě se tato věta ze slavného filmu o rodině Homolkových před zpovědí celkem spolehlivě jednu dobu vybavovala. A když už jsem o svátosti smíření začal psát, tak jsem si řekl, že bych mohl pokračovat. Třeba to někomu v leccems pomůže – a přinejhorším to může sloužit jako odstrašující příklad typu: „*Tak takhle teda ne.*“

Většina lidí se na zpověď moc nepřipravuje. Prostě jde, sedne si (klekne si), zapátrá ve své paměti, jaké to tedy mívá obvykle hříchy, lehce je aktualizuje, vzpomene si, co mu náhodou utkvělo od poslední zpovědi v paměti, zaobalí je a pak je *vyklopí* (promiňte: vyzná). Taky způsob... A nemohu říct, že bych s tím neměl vlastní zkušenosti... Ale otázkou zůstává, jestli je to způsob jediný a jestli je dobrý.

Proč se na zpověď připravovat? Další trauma, další náraz na realitu vlastní slabosti? Další nervy? Zbytečné nervy? Copak tohle Bůh pro můj život chce, abych se utápěl v přemýšlení o svých hříších? *Ne, ne, ne...* Od toho raději dál. A já, jako kajícník i jako zpovědník musím říct: *Souhlasím*. Nejde o trauma, nejde o nervy, nejde o hrabání se ve svých hříších.

Jednou přišel do zpovědnice člověk, s knězem udělali znamení kříže a on s ledovým klidem pronesl: „*Jako obvykle, pane faráři.*“ Co na to říct? Z mnoha rozhovorů s lidmi a samozřejmě i ze své *praxe hříšníka* musím uznat, přiznat, doznat a vyznat – ano, naše hříchy se většinou opakují. Asi každý člověk má svůj *repertoár*. A docela chápu, že přestože je opakování matkou moudrosti, vyznávat stále stejné hříchy dokola je nejenom nuda, ale také zátěž. Jenže co se s tím dá dělat? Chodit ke zpovědi jednou do roka, aby se to neopakovalo alespoň moc často? Nebo nad sebou zlomit hůl a říct si, že už stejně lepší nebudu, tak nemá cenu *to vyznávat*? Nebo si svoje hříchy napsat na papírek a používat ho při každé zpovědi – kdyby se nechal zalaminovat, tak by vydržel i zpocené ruce nervózního kajícníka – i několik let? Je pravda, že tohle by ušetřilo spoustu času na přípravě. Ještě jeden způsob mě napadá, samozřejmě teoreticky, střídat kněze. Když budu mít čtyři kněze

a budu chodit se svým repertoárem ke zpovědi každých půl roku (nebo jak bývá v některých krajích zvykem „VV“ = Vánoce-Velikonoce), tak je vlastně na dva roky problém vyřešen. To ne, to už by bylo moc... Zkusím se vrátit k tématu přípravy.

Příprava ke svátosti smíření není zopakování si repertoáru vlastních hříchů ani znovuprožívání nepříjemných chvil, kdy jsem ve svém vztahu k Bohu, k druhým lidem nebo k sobě nějak selhal. Vůbec ne – a jestli by tohle měla být příprava, pak by možná bylo užitečnější se jí obloukem vyhnout, protože by v člověku vzbuzovala pravý opak toho, co má Bůh ve svátosti smíření pro něj připraveno.

Příprava ke svátosti smíření, jak ji vidím já, vyplývá ze samé podstaty svátosti smíření. Mohu si najít chvíli k modlitbě, o které vím, že v ní budu mít klid a hlavně – že v ní nebudu sám. Že tam bude právě můj Bůh, který mě ke smíření se sebou zve. Ne Bůh, který mě posuzuje, ne Bůh, který mi chce dokázat, jak jsem hříšný, ne Bůh, který by se vyžíval v poukazování na slabost člověka. Ale Bůh, který mě zve k tomu, aby mi (stejně tak jako už tolikrát) projevil lásku v nabídce odpuštění hříchů.

Proto je modlitba přípravy ke svátosti smíření v první řadě záležitost chvály a děkování Boží štědrosti – za všechny dary, které jsme dostali. Svátý Ignác z Loyoly, který rozvinul myšlenku systematického zpytování svědomí (omlouvám se za ten složitý a trochu zastaralý termín), ve své knížce *Duchovní cvičení* napsal, že nejprve má člověk vzdát díky za přijatá dobrodiní... Ale jak to? Já se přece připravuji ke zpovědi, ne? Ano. Jenže z povahy hříchu člověk není schopen unést svou slabost, pokud nebude hledět na Boží milosrdenství. Stručně a lapidárně řečeno: „*Bez něj je to marné...*“

Poté, co člověk vzdá Bohu díky za všechny dary, se teprve může podívat na svůj život (případně na dobu od poslední svátosti smíření) a pokusit se rozlišit, co tam není v pořádku. Co ublížilo vztahu s Bohem, čím ublížil druhým lidem nebo sám sobě. Je praktické si to napsat – nejen proto, aby člověk náhodou na něco nezapomněl (na velký hřích se dá zapomenout těžko), ale hlavně proto, že potom při svátosti smíření bude moct daleko lépe v klidu prožívat Boží odpuštění.

Zde je ale potřeba dát pozor na jednu věc – a to na smysl celé přípravy. *Proč to vlastně dělám? Hledám na sobě chyby a hříchy?* Ne... Hledám všechno, co do mého života nepatřilo a nepatří, všechno, co mi brání prožívat můj život naplno, všechno, co mě odděluje od vnímání Boží lásky... A hledám to proto, abych – a to je možná to úplně nejdůležitější – abych to všechno vložil do rukou svého milujícího a milosrdného Boha. To je nejdůležitější bod přípravy na svátost smíření. Touha po setkání s Bohem, který mě rozváže z mého hříchu.

Při přípravě je možné použít tzv. zpovědní zrcadlo – ale to s sebou nese hned tři úskalí. To první je, že člověk začne vnímat hřích pouze jako přestoupení nějakého přikázání (nebo bodu zrcadla). To druhé – svádí k mechanickému použití a člověk se pak přestává Boha ptát a dialogicky s Bohem sdílet svůj život (i své životní slabosti a selhání). A to třetí – žádné zrcadlo není dokonalé, není tam úplně všechno, a pak se člověk může zpovídat z toho, že „nelaskavě hleděl na bližního svého“ a zamlčí, že třeba vytuneloval firmu (to jsem opravdu ve zpovědních zrcadlech ještě nepotkal – a že jsem jich už pár viděl).

Jak se celá taková příprava dělá? To je celkem jednoduché – jakkoliv. Je to modlitba a záleží přece na každém člověku, jak svou modlitbu před Boží Tváří prožívá. Nebudu se tedy rozepisovat o konkrétních způsobech. Jeden můžete nalézt v jedné z následujících kapitol.

V neposlední řadě je příprava ke zpovědi prostor, kde se člověk může modlit za lidi, kterým třeba ublížil a za svého zpovědníka (snad to není jedna a tatáž osoba). V přípravě je také dobré v klidu a v pohodě vzbudit lítost, která je ke svátosti smíření bytostně nutná.

S pohledem na napsaný text přiznávám, že jestli čtenáře od přípravy na zpověď neodradí tohle, tak pak snad už nic. Bohu díky. Kéž v našich přípravách prožíváme krásné chvíle, kdy přestože zakoušíme svůj hřích a svou slabost, nikdy nezakusíme Boží odsouzení a to, že bychom ve své slabosti byli od Boha opuštěni – ať se otvíráme uzdravující Boží milosti.

Šup do budky aneb jak se (ne)dá zpovídat

Zpovídat se dá (téměř) všude. Dříve vládly zpovědnice. Evidentně dobrý vynález – obdivovali jsme je s kamarády, když jsme jako kluci do jedné takové chodili „*vysypat naše hříchy*“ a ulevit svému svědomí. Obdivovali jsme zejména jejich stabilitu, protože se nad žádným z nás nikdy žádná nezřítla. Děti mají věci nějaké snazší. Pak jsem se řadu let zpovídal jinde – jenže ouha. Po tak dlouhé době jsem zjistil, že už do zpovědnice chodit nemůžu. Vyrostl jsem a výška nakonec (Bohu díky) předčila šířku a já se do zpovědnice nevešel. Poslední zkušenost ze zpovědnicí byla opravdu *za pokání*. Napůl jsem byl vevnitř, nohy jsem měl venku, jenže jsem se tam neměl čeho chytit, a tak jsem se držel špičkami prstů za pětimilimetrovou lištičku na mřížce. Znamení kříže jsem udělat nemohl, protože bych vypadl ven. V tuto kritickou chvíli došlo k neteologickému rozdělení hříchů – ne na těžké a lehké, ale na krátké a dlouhé, protože každou vteřinu, kdy jsem v takové poloze vydržel, jsem pociťoval jako bájná muka očištcová. O tom, že jsem po konečném rozhrěšení nemohl vylézt, protože jsem se tam „*šprajcnul*“ se raději nebudu rozepisovat. Nakonec jsem od zpovědi doslova a do písmene *vypadl*. Od té doby nemám rád zpovědnice – a i když jsem okolnostmi donucen zpovídat ve zpovědnici, intenzivně vzpomínám na prožité zážitky a zpovídám velmi rychle. Naštěstí toho *moji* kajícíci nezneužívají.

Daleko lepším řešením jsou zpovědní místnosti. Kněz i kajícík tam může v klidu sedět. Je tam místo pro Písmo – případnou náповědu Božího slova, a se svátostí smíření se nemusí spěchat.

Své první zpovídání (jako kněz) jsem ale neabsolvoval ani ve zpovědnici, ani ve zpovědní místnosti, ale v krásně rozkvetlém parku. Bylo to odpoledne po mém kněžském svěcení. Myslím, že na to rádi oba vzpomínáme. Velmi rád jsem zpovídal v klášteře v Kostelním Vydří na JUMPu – v pohodě a klidu krásné přírody, ticha a neopakovatelné atmosféry.

Ale o různých místech, kde se dá fyzicky zpovídat, jsem psát nechtěl. To znáte určitě sami, a možná daleko lépe než já. Spíš bych se chtěl trochu rozvést o formě zpovědi. Myslím, že nejhorší

zkušenost každého zpovědníka jsou „VV“ zpovědi (Vánoce-Velikonoce). To totiž 90% věřících na Štědrý den a na Velký pátek zjistí, že „už to vypuklo“ a že je potřeba „s tím něco udělat“. A tak zahltní všechny možné kněze svou kvantitou. To by ještě nevadilo – Bohu díky za „obrácené hříšníky“. Ale... Svátost smíření se pak zredukuje na drsnou, nervy naplněnou *tříminutovku*. Kříž, hříchy, pokání, rozhrěšení, vyhodit, další, kříž, hříchy, rozhrěšení, vyhodit... Hříchy odpuštěny jsou, pak je zas na určitou dobu pokoj.

Ale... Říkám si, jestli tohle je důstojný prostor pro to, aby člověk před Bohem otevřel svoje srdce? Setká se tam s odpouštějícím Otcem, který dokáže naslouchat? Dá se taková zpověď nazvat slavením svátosti? Třikrát si odpovím: „*Bohužel ne.*“ Je daleko lepší, když má kněz dostatek času a když mají oba dostatek prostoru naslouchat jeden druhému a společně Bohu (kvůli kterému se tam vlastně sešli).

Matně vzpomínám na jednu z mých prvních opravdu dobrých a slavnostních zpovědí. Bylo to na exerciciích na Svaté Hoře. To jsem byl v tzv. konviktu (nultý ročník kněžského semináře). Exercicie byly moc pěkné a v jejich závěru jsem si řekl: „*Ten zpovědník je tam tak sám, nějaké ty hříchy by se u mě taky našly – a tak to zkusím.*“ „*Za pět minut budu venku,*“ říkal jsem si. HODINU A PŮL (!!!) jsem tam byl. Obrovské překvapení – zpovědník, který si se mnou povídal, který mi naslouchal, který mi dal dostatek prostoru pro zformulování mého vyznání, který mi pomohl hledat cestu, ukázal mi tvář Boha, který neodsuzuje, ale posiluje, krásné otcovsko-bratrské setkání, při kterém jsme oba mohli slavit – oslavovat našeho milosrdného a dobrého Boha. A můžu upřímně říct, že jsem z téhle zpovědi žil skoro rok – nastoupil jsem totiž na vojnu. To byla první velká kapka do nádoby mého zalíbení ve svátosti smíření.

Co z toho vyplývá? Záleží na zpovědníkovi – určitě je dobré si ho pečlivě vybrat. Záleží také na tom, jak a kdy ke svátosti smíření člověk přistoupí. A trochu také záleží na tom, jestli jde do „*budky*“, do místnosti, na faru, nebo třeba do přírody.

A co je také důležité – záleží na tom, co jde křesťan ke zpovědi vlastně dělat. Jsou dva extrémy: „*jen si popovídat*“ – „*jen vysypat hříchy*“. Ne že by takový extrém nebyl v extrémním případě možný.

Ale... když někdo ke svátosti smíření přistoupí s touhou setkat se se svým nebeským Otcem, s jeho milosrdenstvím, přijetím a nabídkou odpuštění hříchů, pak je to něco úplně jiného – je to daleko lepší.

Kéž by zpověď nebyla *svátostí přetrpění*, ale slavnostím setkáním s odpouštějícím Bohem.

Umění kamufláže aneb jak se jde taky zpovídat

Asi všichni znají české úsloví: „*Aby se vlk nažral a koza zůstala celá...*“ Nevím proč, ale svátost smíření tohle přísloví nějak přitahuje. Jak vyznat svůj hřích? „*No, přece tak, aby to tam jako teda nějak zaznělo, protože zatlouct něco při zpovědi to je už moc blbý, ale aby to nezaznělo zase tak, aby to zaznělo úplně...*“ Kdo se s takovým problémem nikdy nepotýkal? Chtěl bych ho vidět...

Takové myšlenky pak vedou k rozvoji skoro až umělecké disciplíny *zpovědní kamufláže*. Jedna věc, jeden hřích, lze říct mnoha různými způsoby. A Bůh? Ten přece ví všechno, tak *jaképak copak*. Ale kamufláž s sebou nese i úskalí, která na sebe mistr kamufláže musí zodpovědně vzít.

Je zajímavé – nevím, jestli tuto zkušenost mají všichni kající, ale já rozhodně – že když se člověk uchýlí ke kamufláži, tak ten nejkrásnější pocit ve zpovědi spočívá v tom, že už to má *konečně za sebou*. Ono je to příjemné – ne, že ne. To jsou ty rány, které jde slyšet při vyznáních – rány, jak padají zátěže hříchu ze srdcí jako balvany. To je úleva, lahoda, slast. Člověk ucítí, že *to* z něj všechno spadne. Je mu přáno, ale také je nutno dodat, že existuje ještě jiná cesta.

Proč se vlastně kamufluje? Myslím, že je to ze dvou hlavních důvodů – buď nechce hříšník svůj hřích naplno přiznat před zpovědníkem (*viz. kapitola No co ten si o mně bude myslet*), anebo nechce svůj hřích vyznat sám před sebou. A u toho bych se teď chtěl trochu pozdržet. To, že je těžké přiznat si svůj hřích, to ví asi každý člověk, který někdy zhřešil (tedy každý). Jenže proč? Přiznat hřích znamená přiznat hříšnost. Ale hříšnost neznamená zatracení. Psychologie tento jev nazývá *identifikací*. Člověk se identifikuje (ztotožní) se svým hříchem. Kdesi jsem slyšel fiktivní rozhovor: „*Jsem zlý, udělal jsem zlo. Ano, to co jsi udělal je zlé. Ale ty i v tom nejhorším možném hříchu, jsi Boží milované dítě (syn, dcera) a Bůh tě nepřestává volat k obrácení a ke změně smýšlení. I v tom nejhorším a hnusném hříchu máš v sobě obraz Boha, který do tebe vložil při tvém stvoření, a který v sobě neseš i přes to, že je*

pošpiněn tvým hříchem. Jinými slovy – ty a zlo nejste jeden. Můžete se rozloučit, oddělit se od sebe.“

Zpověď, svátost smíření, slouží k rozvázání člověka z jeho hříchu. Dá se přirovnat k zipu. V hříchu se člověk sváže se zlem. Sám od sebe se nedokáže rozvázat, stejně tak jako když spadne do jámy, tak sám sebe nevytáhne za vlasy. Je bytostně spojen s tím, čemu (obrazně řečeno) propůjčil své srdce – se zlem. Podobně jako zapnutý zip. Jediný způsob jak ho rozepnout (jestli tedy zip nechceme zničit) je jezdcem (ta malá věc, kterým se to rozepíná). V našem přirovnání může jezdec znamenat lítost a pohyb jezdcem právě svátost smíření. Bůh, Ježíš, daroval svým apoštolům možnost rozvazovat člověka z jeho hříchu. Oddělit hříšníka a hřích. Oddělit člověka od jeho *mrtvých skutků*, oddělit Boží milované dítě od nánosu zlých skutků. A Bůh to dělá proto, že nenávidí hřích, ale miluje hříšníka, jak napsal sv. Augustin.

Ježíš řekl v jednom dialogu s farizeji: „*Poznáte pravdu, a pravda vás osvobodí.*“ A to platí i o vyznání hříchů. Poznávám pravdu o sobě – ale pravda o mně není to, že jsem zlý, ale že jsem udělal zlé věci. Pravda o sobě poznaná ve svátosti smíření neznamena, že jsem nejhorší člověk pod sluncem, ale že jsem Bohem milovaný člověk, který udělal chyby (třeba i mnoho závažných chyb). A že mě Bůh, protože mě má rád (ať už to chápu nebo ne), z tohoto zla vysvobozuje. Proto by svátost smíření měla mít (spíš než charakter soudu) charakter uzdravení, kde Ježíš jako Božský lékař, léčí duši člověka od následků jejích skutků.

Přiznání si vlastního hříchu je úkonem dospělosti a zralosti. „*Ano, udělal jsem špatné věci, přijímám za ně plnou odpovědnost a prosím Boha, aby mi je odpustil.*“ To není žádná uťápnutost, žádná karikatura pokory. To je pravda, která osvobozuje. A tohle osvobození je daleko účinnější než jen povzdech: „*Už to mám za sebou.*“ Nenaplní mě totiž jen pocitem, že mám klid, ale naplní mě hlubokou a pravdivou radostí, že jsem i přes svůj hřích MILOVÁN. Zpověď, to není ponížení hříchem, ale svátost pozvednutí z hříchu, které mi Bůh ze své lásky nabízí. Občas, když dávám rozhřešení, tak prosím kajícího, aby je nepřijímal vkleče ani vsedě, ale aby si stoupl – aby zaujal ten postoj, kterým i navenek může dát najevo, že Pán ho pozvedá...

A jestliže zakouším právě pozvednutí z hříchu, nemusím už mít strach svůj hřích naplno pojmenovat a nazvat, protože vím, že mě hřích v Božích očích nediskriminuje. Víím, že Bůh miluje pravdu (o mně i o mém hříchu), a víím, že Bůh mě kvůli pravdě neodsuzuje.

Vím, že když se naplno přiznám ke svému hříchu, Bůh mi naplno odpustí. To je milost a kouzlo svátosti smíření. Nepotřebuji se ani přetvařovat ani kamuflovat – víím, že mě Bůh přijímá takového, jaký opravdu jsem.

A co na to zpovědník? No coby? Nic. Jak jsem už psal, tak on si drtivou většinu věcí stejně *dekamufluje*. A pak je jakákoliv kamufláž pouze takovou dětinskostí a příznakem toho, že člověk ještě nedozrál – ani v přijetí Boží lásky ani v přijetí své hříšnosti. Zpovědník má (snad) takové období už většinou za sebou. A tak dokáže projevit shovívavost v případě kamufláže i ocenit snahu o pravdu. Jak pravil jeden kolega: „*Zpovědník musí vydržet všechno.*“ A měl pravdu.

Jen je škoda toho, že kamufláž spotřebuje hodně energie, kterou by mohl kajícíník vložit do prožívání Božího odpuštění.

Kéž nám Pán dá právě tu úžasnou radost z toho, že miluje člověka i v jeho hříchu a že místo odsouzení pro něj má nabídku možnosti obrácení.

Provozní jistota aneb jak často ke zpovědi

„A jak často mám chodit ke zpovědi? Stačí jednou za měsíc? Jednou za dva měsíce? Stačí jednou za půl roku?“ Takové otázky slychává kněz v počátcích duchovního doprovázení relativně často. Dovolím si krátkou vsuvku – na podobných otázkách se mi nelíbí slovo *stačí*. Bývá to výraz minimalismu – co je tedy *to nejmenší*, které se po mně chce. Bohu díky – Bůh si takovou otázku vůči člověku naštěstí neklade... Jenže co na otázku „*jak často*“ odpovědět?

V semináři nás jasnou taxu neučili – jo, kdyby na to byla nějaká tabulka (do 15 let po 2 měsících, 15-18 let po měsíci, 18-25 měsíc a půl)... Ale není. A že bych někomu *ordinoval* zpověď jako lékař pilulky podle toho, jak se mi líbí nebo nelíbí – na to prostě nemám srdce.

Můžeme se na otázku četnosti podívat hlouběji. Jeden extrém je jednou za rok. To asi všichni víme – je to jedno z církevních příkázání... „*Jednou za rok v době velikonoční...*“ Můžu této praxi ale říkat ještě duchovní život? Nedávno se mě právě na tohle ptal jeden kamarád a já jsem usilovně přemýšlel, jak mu to rozumně vysvětlit na nějakém příkladu. A přišel jsem na to. Pracoval jsem dvoje prázdniny v nemocnici Pod Petřínem v Praze jako *sanitář* a odtamtud jsem si odnesl spoustu cenných zkušeností. Představte si člověka, třeba po nějaké dopravní nehodě na ARO (anesteziologicko-resuscitačním oddělení). Je napojen na přístrojích – na umělé ventilaci (která za něj *dýchá*), na defibrilátoru (který upravuje srdeční rytmus a když dojde k zástavě tak srdíčko *probere*), na měřících přístrojích (EKG, puls, tlak, saturace), vyživuje se uměle nitrožilně, je udržován v umělém spánku, aby to všechno vůbec snesl. Tak to je člověk, který chodí ke svátosti smíření jednou za rok – podle předpisů. Jak to? Oba žijí – mají životní funkce, přijímají potravu, bije jim srdce... Nutné minimum pro zachování života. Ale jestli tohle je skutečně život v jeho plnosti asi můžeme pochybovat... Společné mívají bohužel i to, že se z takového umělého spánku občas prostě neproberou...

Jaký je druhý extrém? Ten už tak častý nebývá, ale přece jen se někdy objeví. Většinou u lidí, kteří trpí tzv. *skrupulozitou* – úzkostlivým přecitlivělým svědomím. Je to taková duchovní porucha, při které je svědomí člověka tak citlivé, že sebemenší náznak hříchu nebo nedokonalosti v duchovním životě považují za těžký nebo přímo smrtelný hřích. Tento jev a jak s ním pracovat popsal svatý Ignác z Loyoly ve svých *Exerciciích*. Je to nepříjemná záležitost. Člověk nedokáže zakoušet radost z Boha a důraz jeho pozornosti je zaměřen na lidskou hříšnost. Takoví lidé pak *okupují* zpovědnice někdy i několikrát do týdne. Ze všeho se upřímně vyznávají, ale nedokážou přijmout Boží odpuštění. Zpověď je pro ně trauma, bez kterého nedokážou existovat. Šílený kolotoč, ze kterého nejde uniknout a který bere životu s Bohem 99% jeho síly a radosti. A nejhorší na tom je, že tito lidé za ni vůbec nemůžou, že si většinou na sobě odnášejí hloupost někoho jiného v podobě špatných zkušeností. Bohu díky – Boží láska je větší i než tato *nemoc* a Bůh dokáže uzdravovat. Sám jsem toto uzdravení v určité formě prožil. Možná se k tomu (ne ke skrupulozitě, ale k jejímu popsání) ještě vrátím.

Tak máme položené oba extrémy. Jenže jaká je střední cesta? Matematicky na to jít nemůžeme, to je jasné (bratři z MATFYZu mi jistě prominou). Podívejme se po nějakém lepším vodítku. Jednou mi jeden kamarád, když jsme se bavili o zpovědi, řekl, že ke zpovědi chodí, „*když klesá provozní jistota*“. Mně se ta věta líbila, protože krásně vystihuje praktické principy duchovního života. Všichni asi mají po zpovědi pocit, že jsou *lehčí*, že se jim ulevilo z jejich hříchů, že se dokážou daleko lépe modlit, že hřích je pro ně ta nejodpornější věc – to poslední, co by kdy chtěli vůbec udělat. No ano. To je právě ta *provozní jistota*. Je to z jedné části důsledek znova nabyté milosti posvěčující, z další části důsledek psychické úlevy (zní to divně, ale je to přesně tak) a z části obnovené vůle života s Bohem, očištěné od zátěže hříchu. A když provozní jistota mizí, pak je dobré udělat něco proto, aby se opět vrátila.

Provozní jistota se ze života většinou vytrácí postupně, skoro až nepozorovaně. Ale existují i dvě výjimky. Ta první je radikální a nárazová. Je to moment nějakého těžkého (nebo závažného) hříchu. Pak člověk ztrácí milost posvěčující, nemůže přijmout Eucharistii, radikálně klesá chuť k čemukoliv duchovnímu, objevují

se výčitky (většinou). To je signál, že provozní jistota je pryč – a současně signál k tomu, že je nutné ji opět co nejdříve znovu získat. Omlouvám se, ale napadá mě jeden vtip z nemocničního prostředí: „*Přijde elektrikář na ARO, rozhlédne se po lidech napojených na všech přístrojích a zahlásí: ‚Teď všichni nadechnout, jdu měnit pojistky!‘.*“ Tento hloupý vtip krásně vykresluje nutnost co nejdříve se smířit s Bohem po závažném hříchu.

Druhá výjimka, kdy je dobré přistoupit ke svátosti smíření DŘÍVE než provozní jistota zanikne, jsou okamžiky, kdy mimořádně – více než kdy jindy – potřebujeme Boží posilu a ochranu před zlem. Jsou to okamžiky závažných životních rozhodnutí, různých životních zkoušek a ostatních mimořádných událostí (např. maturita, státnice, manželství, kněžství, velké svátky...). Pak je dobré očistit srdce a naplno se opřít o posilu Boží milosti, která se přece jen daleko lépe odráží v srdci, které je Bohu nakloněné, než v srdci, kterému je to jedno.

Ale pořád z této úvahy ještě nevyplývá odpověď na otázku: „*Jak často?*“ Je to individuální. Někomu bude stačit svátost smíření jednou za dva měsíce, někdo bude chtít přistupovat jednou za dva týdny. To (min. 2 měsíce a max. 2 týdny) bych viděl jako rozumnou hranici pro křesťana v dnešní době. Je to dost dlouhé rozmezí, a přitom je reálné si při něm zachovat zdravý duchovní život. Kritériem pro přistupování ke zpovědi by mohlo být, aby křesťan mohl stále přistupovat ke svatému přijímání – vždyť setkání s Ježíšem v Eucharistii pro náš život víry prostě nutně potřebujeme.

Zkušenosti různých duchovních vůdců i moje vlastní ukazují, že rozmezí mezi zpověďmi (nepočítám výjimky) má tendenci se u zdravého křesťana spíše zkracovat než prodlužovat. Záleží na duchovní zralosti, na citlivosti svědomí, na schopnosti klást odpor hříchu a na touze žít s Bohem a přistupovat k setkání s Ježíšem v Eucharistii. Konečnou instancí je zde dobře vychované svědomí každého člověka. Je praktické mít jednoho stálého zpovědníka, se kterým se člověk může v klidu poradit a domluvit.

Zlaté stránky aneb jak najít dobrého zpovědníka

Tak, a teď narazím. Kde vzít dobrého zpovědníka? Čekáte, že vám na tohle odpovím? Vážně? Tak jestli ano, tak raději hned přestaňte číst. Vážně čekáte, že vám tady napíšu nějakou zázračnou emailovou adresu nebo telefonní číslo, které bedlivě sledují ti nejlepší zpovědníci v ČR nebo EU? Bohužel... Nejsem Zlaté stránky. Ale zkusím se spolu s vámi zamyslet, podle čeho se dá dobrý zpovědník hledat.

Moc dobře si pamatuju na jednu *školu šokem*, kterou nám provedl jeden nejmenovaný profesor na Katolické teologické fakultě v Praze. Je to mimochodem hodně vyhledávaný kněz a zpovědník – který mě shodou okolností v mém útlém novorozeneckém věku pokřtil (aniž by tušil, co se ze mě za několik desetiletí vyklube). Uváděl nás do *hodegetiky* (nauky o duchovním doprovázení) a zadal nám úkol – domácí písemnou práci. Takové jsme vyloženě milovali, co bych povídal... Měli jsme napsat, jakého bychom si představovali ideálního zpovědníka. Jaké vlastnosti by mít měl, jaké by mít neměl, co všechno by měl umět, znát, chápat, jak by měl umět naslouchat, jak by měl být citlivý v přístupu i pevný a jasný v řeči. A zadal, že úkol musí mít dvě stránky a dal nám úplně volnou ruku *vyřádit se* – popustit uzdu fantazii. Tak jsem se *vyřádil*. Popsal jsem celé dvě stránky a vykreslil jsem toho kněze – no jedna báseň. Když se po týdnu naplnil čas a měli jsme práci odevzdat, pořád se profesor při přednášce nějak neměl k tomu, aby si od nás naše díla vybral – a když už jsme mu to chtěli na konci hodiny opravdu vnutit (lehce přeháním – asi to znáte), tak se na nás šibalsky usmál a řekl nám: „*Milánkové, chcete se stát kněžími? Tak si ten seznam laskavě nechte a až budete kněží, tak si ho jednou za čas přečtete, abyste věděli, co od vás lidi očekávají...*“ Dobrá škola. Fakt. Jenže takového zpovědníka, jakého jsem si vybásnil – toho by nedokázal naklonovat ani dr. Frankenstein.

Základní otázkou je, co od zpovědi člověk čeká. Jestli chce *pouze* vysypat hříchy, rozhřešení a ven, pak vlastně stálého zpovědníka nevyhledává. Možná kvůli snaze schovat se v anonymitě davu. Taky řešení – má sice dva drobné háčky, ale to je vlastně jedno. (Pro zvědavé – háček č. 1 = riziko, že někdy narazí v náhodném výběru

na kněze, kterému to až zas tak nejde nebo který představuje pravý opak vlastností, které by u zpovědníka očekával; háček č. 2 = v duchovním životě schovávání se za anonymitu bývá příznak nějakého hlubšího problému – v oblasti sebepřijetí, vnímání vlastního hříchu nebo nejistoty před známým člověkem). Slyšel jsem také názor jednoho mého kamaráda, který řekl, že si kněze nevybírám, a že nechám, aby mu ho vybral Bůh (náhodným výběrem). Na otázku, jestli si tímto způsobem hledám i lékaře (např. zubaře) ale neodpověděl... Duše mi připadá daleko důležitější než zuby. Jestli tohle teď čte můj zubař, tak se už těším na příští návštěvu...

Pokud ovšem od svátosti smíření očekává člověk něco víc, je moc dobré si najít zpovědníka stálého. Může si vybrat někoho, koho sám chce – řekněme tomu třeba: svoboda volby, přirozený výběr, sympatie spirituality... Proč je to lepší? Uvedu jeden z mnoha možných příkladů. Člověk (který má svůj *repertoár hříchů*) udělá něco mimořádného – nějaký mimořádný úlet. Stálý zpovědník dokáže rozlišit, že člověk prostě nějak přešlápl, a nechá mimořádnou záležitost *vyšumět*. Náhodný zpovědník může špatně rozlišit mimořádný úlet a může z mimořádného problému udělat problém řádný. A platí to i naopak. V případě stálého zpovědníka má kajcíník také určitou *jistotu kvality*. Je to pak takový duchovní *domácí lékař*, který člověka už trochu zná, má k němu vztah a dokáže se o něj lépe starat.

A pokud člověk očekává od svátosti smíření ještě něco víc – něco jako je třeba duchovní doprovázení tak musí hodně, hodně, hodně hledat a modlit se za to, aby si našel toho *pravého*. Někoho, s kým si porozumí, komu dokáže prokázat důvěru a otevřít před ním naplno své srdce. A to není žádná legrace. Kněží, kteří mají takové charisma duchovního doprovázení, totiž není mnoho. A je nutné je hledat. Dovolím si osobní poznámku. Já sám jsem měl v životě vlastně dva stálé zpovědníky. Ten první mi toho mnoho dal – uvedl mě do svátosti smíření. A ten druhý – mám ho od té doby, co jsem nastoupil do semináře, a držím se ho *zuby nehty*. Je to člověk, který mě na mé cestě opravdu doprovází – a myslím, že dobře. Bohu díky za něj. Nebyl problém za ním jednu dobu každý měsíc jezdit přes třetinu republiky (když jsem bydlel daleko). Je pravda, že já jsem si ho nehledal – o to víc to považuju za projev Božího milosrdenství a péče.

Co by takový zpovědník měl mít za vlastnosti? Těžko se to takhle obecně definuje – každý máme přece jen jiné *gusto*, ale zkusím to. Podle mého názoru by to měl být člověk, který sám vede dobrý duchovní a svátostný život. Tím netvrdím, že musí být úplně dokonalý – vůbec ne. Ale to, jak prožívá svůj život, se velmi často odráží i v tom, jak doprovází na životní cestě druhé. Dále by to měl být kněz alespoň trochu vzdělaný – jinak řečeno: měl by mít přehled a nadhled.

Dokážu si živě představit zbožného kněze sympatizujícího s určitým typem spirituality, který se snaží do této spirituality *nacpat* všechny, kteří se kolem něj mihnou. To ne – to by se mi nelíbilo. Dobrý zpovědník by měl vědět, že duchovní doprovázení a svátost smíření není ovládání života druhého, a měl by mu poskytnout svobodu rozhodování. Pokud očekávám od zpovědníka víc než jen krátké svátosti smíření, pak bych se měl přesvědčit a zeptat se, jestli je ochoten a schopen si na mě vyhradit potřebný čas. Hodina za měsíc je takové minimum, ale někdy je potřeba i více. Dále jsou tu vlastnosti, které jsou pochopitelné – citlivost, diskrétnost, lidskost, modlitba, normálnost, rozhodnost, ochotnost, naslouchání... No, opět básním a uvědomuji si, že tyhle vlastnosti pohromadě se vyskytují u dost málo kněží – a tak jsem se fikaně dostal k důležitému tématu při volbě zpovědníka – je potřeba se za něho modlit. Nejen, aby člověk našel toho *pravého*, ale aby Bůh žehnal všem kněžím, aby *těch pravých* bylo co nejvíce, pokud možno všichni.

Asi už jste na mě poznali, že když dumám nad nějakou věcí, uvažuji v extrémech. Ani tento článek nebude výjimkou. Někdo má tendenci vyhledávat extrémně hodné zpovědníky, někdo zase zpovědníky extrémně přísné.

Extrémně hodný zpovědník je občas také potřeba, ale je dobré si dát pozor, aby člověk ve své hříšnosti nehledal pouze cestu nejmenšího odporu (aby to moc *nebolelo* a aby se nemusel na těch svých hříších až zas tak moc napracovat...). U vyhledávání extrémně přísného zpovědníka je riziko, že se člověk chce *vyzout* ze zodpovědnosti za svůj život a hledá někoho, který mu tvrdou rukou přesně nalinkuje, co musí a co nesmí dělat. Ale kde je nějaký rozumný kompromis? Podle mě by měl být hodno-pevný nebo

pevno-hodný (rozuměj: hodný a pevný zároveň – prostě bez extrémů) Hodný v přijetí, vyslechnutí, povzbuzení a neposuzování, a pevný v umění pojmenovat věci pravými jmény a v tom, že se o něj člověk může v různých pochybnostech a starostech bez obav opřít.

Kněz, ať už je posvěcený, jak chce, pořád je to jen člověk – se svými lidskými vlastnostmi a omezeními. Proto bych chtěl poprosit o soucit s námi, kněžími. Nejsme dokonalí, ale rádi bychom byli. Jediné, co naši nedokonalost trochu omlouvá (nebo i nahrazuje) je to, že chceme všemi těmito milostmi, které nám Bůh ve své dobrotě daroval (kněžství, možnost sloužit svátosti, možnost zprostředkovat odpuštění hříšců), sloužit lidem.

Nechce se, nechce aneb krize ve zpovědi

Kdopak to nikdy nezažil? Vzpomínám na jednoho kněze-spirituála, který nás doprovázel teologickým konviktem v Litoměřicích, a ten měl jedno oblíbené úsloví: „*Nechce se nám, ale chceme...*“ A s nefalšovanou radostí nám je vykládal třeba ráno v kapli před modlitbami (nevím, v jaké formě jste ráno vy, ale my rozhodně nebyli) nebo právě před svátostí smíření. Přes úsměvnost je ale v tom úsloví obsažena velká duchovní pravda. Byl to spirituál.

Myslím, že krize ve zpovědi se dají rozdělit na dva druhy – krize *hříchová* a krize obecná.

Nejprve pár slov o té první. Typická krize *hříchová* je způsobena hříchem. Jak jinak. Hříchem, který je buď tak veliký, nebo tak *citlivý*, že se mu nějak nechce ven. A jakoby mrška tušil, že ve zpovědi bude muset na světlo Boží, tak se snaží kormidlovat svého nositele kamkoliv jinam, jen ne ke svátosti smíření. A nositel pak dělá všechno možné i nemožné, jen aby nenadešla ta obávaná chvíle, kdy se svého hříšku zbaví vyznáním. Schválně to podávám trochu humorně, ale ruku na srdce, kdo to nikdy nezažil? Ono je to docela nepříjemné, protože to člověku brání prožívání života s Bohem *naplno*. Je to strašák, který dokáže hodně rychle schladit jakkoliv dobrou náladu a nadšení a přesunout člověka do stavu deprese.

Vzpomínám na zpovídání na setkání mládeže v Táboře – jednou jsme skončili jednu svátost smíření (samozřejmě úspěšně) a nikdo další nešel, přestože tam čekalo dalších asi šest lidí. I na dálku (přestože nevynikám ostrozrakem) jsem poznal, že se jakoby předbíhají – ale dozadu: „*Ne jen běž ty... tys tu byl první, ale já to nemám připravený, hlavně už někdo jděte... Mně se ještě nechce.*“ No, kdybych s nimi tak nesoucítil, tak bych se docela dobře bavil. Rozhodl jsem se jim trochu pomoci. Šel jsem tam, a uspořádali jsme hitparádu: „*Kdo se bojí nejvíc.*“ A když pak dotyčná osůbka s největším strachem byla demaskována, tak jsme šli stranou a začali jsme si jen tak povídat. Co bych popisoval – ani ne za deset minut vlítla mezi ty váhající – rozzářená a osvobozená ze svých hříchů. Bohu díky za to. Jenže tohle jde udělat na setkání mládeže v Táboře-Klokotech...

Co dělat s *hříchovou* krizí? Asi nejlepší věc, která se osvědčila mně – nepřemýšlet a jednat. Prostě jít ke zpovědi rovnou. A neschovávat si *perličku* až na konec vyznání, ale vyznat ji jako první. A bude klid. Čím je krize hlubší (čím víc se nechce), tím méně čekat. Čekání a přemílání (kromě toho, že vede ke kamuflování) zvětšuje nechuť a působí trápení, které je v podstatě zbytečné. Jenže když „*ono se nechce*“... Jediná cesta – zapnout vůli – a jedem... V tomhle případě může velmi pomoci zpovědník. Už jenom tím, že neodmlí, že hříšníka nezmlátí, nevyžene, nepokouše, že se nepohorší... To je velká pomoc.

Když už tady popisuju co dělat a co nedělat, poradím vám jednu věc, která vám může v takových případech pomoci. Když už si někdo opravdu neví rady, jak takový nějaký nevyznatelný hřích vyznat – je dobré využít pomoc zpovědníka. O pomoc se žádá různými způsoby – asi nejčastější SOS-formulka zní: „*Mám hřích a nevím jak ho vyznat. Nejde mi to. Pomož(te) mi s tím.*“ Pokud tohle člověk nezneužívá na kdejakou hloupost, zkušený kněz dokáže celkem rychle člověka *navést* a formou rozhovoru (pozor – ne vyzvídání) kajcíníkovi pomoci.

Druhá krize – krize obecná – není většinou tak dynamická jako ta první. Člověka prostě jednoho dne přestane *zповídání* se jakoby bavit. Nepociťuje to jako nutnou součást duchovního života. Nechá se ukolébat monotónností vyznání stále se opakujících hříchů a začne si říkat: „*Byl jsem s tím, budu i bez toho.*“ Jak asi tušíte, tato krize je daleko nebezpečnější. Může to být dílo Božího nepřítele – znechutit nám setkání s odpouštějícím Otcem (protože ví, že nás tato setkání posvěcují a on na nás pak už nemůže), ale také to může být Boží záměr proto, aby člověk prohloubil svůj svátostný život (protože ho posune v duchovním životě „*o několik levelů*“ dopředu). Jenže jak zjistit, co za tím stojí? Není to jednoduché, a proto zde nebudu psát žádný nástin možného řešení. Nejlepší rada, kterou bych v tuto chvíli asi mohl dát, je poradit se se zpovědníkem. Otevřít před ním svoje srdce, mluvit o svém životě, pocitech, modlitbě – prostě o celém prožívání víry. Zkušený zpovědník dokáže původce identifikovat a dobře poradit, co dál.

Oba typy krizí mohou skončit nešťastně – člověk je nemusí „*rozdýchat*“ a „*zabalí to*“. Přestane chodit ke svátostem, pak už i do

kostela... A jeho srdce se od Boha vzdálí. Bůh dokáže naštěstí i takovým lidem pomoci, ale natolik respektuje lidskou svobodu, že nikdy nejedná proti jejich vůli...

Ale, a to je možná ještě důležitější – oba typy krizí mohou také skončit šťastně. Slovo krize pochází z řeckého *krisis*, které v češtině znamená soud, posouzení, přeneseně pak křižovatka. Krize, a to neplatí pouze u zpovědních, je okamžik, kdy se dostaneme ve svém životě na křižovatku a musíme volit. Kromě špatných cest ale existují i cesty dobré, které člověka vedou na jeho životní cestě k smysluplným cílům. A na cestě k cíli člověk musí některými křižovatkami prostě projít. Jinak to nejde. Útěchou nám může být skutečnost, že i když v krizi nepociťujeme ani útěchu, ani Boží blízkost, tak nám je Bůh možná daleko blíže, než když jsme v *pohodě*.

Nebudu nikomu přát, aby se všem krizím vyhnul, ale moc všem přeji, aby jim byl Bůh ve všech těch krizích nablízku a aby zvláště ve zpovědních krizích potkávali dobré průvodce (třeba i zpovědníky), kteří zvládnou bezpečný doprovod na cestě za Pánem.

Pravý Bůh aneb komu se zpovídáme

Jistě znáte přísloví: „*Řekni mi, co čteš, a já ti řeknu, kdo jsi.*“ Upřímně: koho se učitelky na základní škole ve snaze přimět své poslušné žáčky k povinné literatuře nepokusily nalákat na podobné chytáky? Jenže my si to přísloví můžeme lehce poupravit – a nejen že neztratí svou pravdivost, ale naopak – získá aktuálnost a inspiraci pro duchovní život. Když mluvím s lidmi o modlitbě, občas jim navrhuji: „*Řekni mi, jak se modlíš, a já ti řeknu, jakého máš Boha.*“ A asi už tušíte, že tam chci nějak zamontovat tu zpověď – ono by se totiž také dalo říct – „*Řekni mi, jak se zpovídáš, a já ti řeknu, jakého máš Boha.*“

A ono to platí. Bystřejší zpovědník po několika málo minutách dokáže vidět, jakého Boha člověk vyznává. Určitě tento Boží dar nedostal kvůli tomu, aby hříšníka napravil a vnutil mu představu svou, ale proto, aby dokázal citlivě odpovídat na styl, tempo i potřeby člověka, který se jde s Bohem smířit. Samozřejmě Bůh je jen jeden – v Trojici – ale každý z nás se na něj díváme skrze jiné zkušenosti, které nás v životě potkaly.

Nemáme totiž přímé poznání Boha – nevidíme ho, neslyšíme ho... A proto Boha poznáváme světlem svého rozumu – přesněji řečeno skrze naši víru. Věřit v Boha ale neznamená pouze uznat (poznat) jeho existenci, ale odpovědět na jeho pozvání ke vztahu. Proto také o víře vyznáváme, že je to dar. Jenže mnohé naše lidské zkušenosti, zvláště ty negativní, dokážou naši představu Boha natolik zkreslit a poničit, že člověk už nemá poznání pravého Boha, ale pouze jeho karikatury. A těchto karikatur existuje celá řada. U některých bych se chtěl dneska zastavit.

Asi nejhorší karikaturou, která může člověka postihnout je představa Boha jako trestajícího soudce, který člověku neodpustí žádný prohřešek. Tato představa bývá velmi často spojována s požadavkem mechanického dodržování zákona. Někdo představuje Boha jako přísného policajta a účetního, který *s notýskem počítá naše přestupky proti zákonu a jednou... pozor... jednou nám všechno přesně spočítá... do puntíku.*

Ale my víme, že takový Bůh prostě NENÍ. Když chtěl apoštol Filip po Ježíšovi, aby mu ukázal Otce, Ježíš mu řekl: „*Kdo vidí mne, vidí Otce.*“ A jak jedná Ježíš? Uzdravuje nemocné, hlásá Boží království, ukazuje, co lidskému životu dává smysl, odpouští hříchy, sytí hladové, vyhání demony a osvobozuje lidi z moci zla. Dokonce přivede k životu několik dní zemřelého člověka, aby ukázal, že má moc i nad smrtí. Když se podíváme na Ježíše, vidíme, jak jedná náš Bůh.

Další nepříjemnou představou je Bůh výkonu. „*Musíte makat, abyste došli spásy.*“ „*Nebe si musíte pěkně zasloužit.*“ „*Kdo nesplní zákon, do nebe ani nos nestrčí.*“ Ale my víme, že takový náš Bůh také není. Ježíš nepřišel člověka soudit, ale dát mu život. A v Pavlových listech jasně čteme, že spása je Boží dar, tedy ne „*odměna za lidskou práci*“. To bychom pak Boha ani Ježíšovu oběť vlastně ani nepotřebovali. Jenom my lidé se někdy chováme tak, jako bychom si spásu mohli zasloužit vlastními silami. Jenže to – Bohu díky – nejde. Protože bychom asi neměli jako hříšníci žádnou šanci... Samozřejmě, že na naší spáse musíme s Bohem spolupracovat – bez nás to prostě nepůjde, to je víc než jasné. Ale Bůh nás nesoudí podle podaného výkonu. Svatý Jan od Kříže řekl nádhernou větu: „*Po naší smrti budeme souzeni podle toho, jak jsme milovali.*“ Mimochodem sám Ježíš nabízel obtíženým občerstvení a „*břemeno, které netíží*“ (protože je nesené z lásky), nikoliv bič ke znásobení jejich výkonu.

Dalším extrémem je pak pohled na Boha jako na hodného, bezzubého a naivního dědečka na obláčku. Jak se s úsměvem říkalo o některých učitelích: „*nepomůže, neuškodí*“. „*No má to vůbec cenu se chodit zpovídat? Vždyť on mi to stejně nakonec všechno odpustí, stačí trochu zaškemrat, udělat radost tím, že ho občas přijdu navštívit a potěšit v jeho samotě...*“ Ale takový náš Bůh také není. Je to Bůh Izraele, Bůh zástupů, který pro svůj lid vykonal a stále koná veliké činy. Je to Pán, který má vládu nad vším stvořením. Bůh moudrý, který vidí do našich srdcí. Bůh, který tím, že se sklání k nám, hříšným lidem, neukazuje svoji slabost, ale naopak svoji sílu... a také svou lásku. On nás ke svému štěstí nepotřebuje – přiznejme si to – my potřebujeme jeho. Bytostně ho potřebujeme. Protože jak říká Ježíš – On je cesta, pravda a život. Už si nemusíme pokládat otázku, zda je lepší život s Bohem nebo bez Boha – my

víme, že bez Boha žádný život není – ani ten náš – tím méně život duchovní.

Náš Bůh je veliký a je přítomen všude. Je spravedlivý i milosrdný. Je dobrý a věrný svému slovu. Je blízký člověku, přebývá i v jeho srdci. Dokáže soucítit se slabými, ale zároveň má dost síly, aby ze slabosti pozvedal. Nenávidí hřích, ale hříšníka miluje. Sv. Tomáš Akvinský řekl: *„Boha můžeme urazit jen tím, že ubližujeme sami sobě. On nás totiž miluje.“*

Když přistupujeme ke svátosti smíření, přistupujeme právě k takovému Bohu, jakého nám ukazuje Ježíš. Přistupujeme k Ježíšovi, který na sebe vzal náš hřích ne proto, aby nám za něj vynadal, nebo nám ho vyčítal, ale aby nás našeho hříchu zbavil. Můžeme s trochou nadsázky říct, že hřích člověka, byť by byl sebehorší nebo sebenepříjemnější, je-li s lítostí a pokorou odevzdán Božímu milosrdenství, je skutečností, pro kterou právě přišel Ježíš na svět. Tedy ne tragédie, ale požehnání. Ne vítězství zla a hříchu, ale vítězství dobra a Boha.

Klíčem většinou bývá osobní pocit (a vědomí) člověka: *„Co ve mně vzbuzuje Bůh?“* Jestli je to nějaká forma strachu (pozor: strach není totožný s respektem – úctou – ta je naopak ctností) nebo nezájmu, něco není v pořádku. Je dobré si jednou za čas udělat *revizi* a položit si otázku: *„Jaký je můj Bůh? Je to Bůh, jakého mi představuje Ježíš v evangeliích a ve svém životě?“* A v případě, že si s tím nedokážete poradit sami, nebojte se popovídat si o tom s vaším zpovědníkem nebo s nějakým jiným křesťanem, který svůj život s Bohem žije.

Nebojte se ptát. Kohokoliv, kdo vám může dát dobré a kvalitní odpovědi, které vás povedou k Bohu. Kdybyste si chtěli něco o karikaturách Boha přečíst, vřele doporučuju knížku Karla Frielingsdorfa *Falešné představy Boha*, kterou vydalo Karmelitánské nakladatelství v roce 1995. A pak samozřejmě nemohu nedoporučit Písmo – to nejkrásnější a nejhlubší, co je o Bohu – O NAŠEM BOHU – napsáno: *„Bůh je láska...“* K takovému Bohu máme šanci přistoupit i s vyznáním našich vin.

Mystérium aneb co se děje při zpovědi

Na první pohled naprosto zbytečná otázka. „*Jdu ke zpovědi, řeknu tam ty svoje hříchy, kněz mi řekne, že mám všechno dělat jinak, pak zamumlá něco divného, udělá nade mnou kříž a mám zase měsíc klid.*“ Ano, i takhle je možné vnímat svátost smíření... Co se vlastně děje při zpovědi? Bude to chtít trochu teologie...

Jsme lidé. Jsme stvořeni k tomu, abychom byli dobří. Když Bůh stvořil prvního člověka, jak říká Písmo, viděl, že je to dobré. Ale člověk při své první vzpouře proti Bohu v prvotním hříchu zjistil, že Bohu se dá říkat nejenom ANO, ale také NE. (A zdaleka nešlo jen o jablko.) Tím poprvé zneužil dar svobody, který mu byl od Boha svěřen. A místo toho, aby Boha miloval, tak ho svým hříchem odmítl. Není divu, že se to na něm náležitě podepsalo – další hříchy ve světě, přirozená náklonnost ke zlému, omezené poznání, narušená harmonie (rozum, cit a vůle) a ještě další, které určitě všichni známe z katechismu.

Člověk je tedy tvor dobrý, ale hříšný – je slabý a padá v oblasti svého vztahu k Bohu svými hříchy. V kontrastu s lidskou slabostí můžeme pozorovat veliký projev Boží lásky – místo toho, aby Bůh lidstvo odvrhnul jako pokolení nevěrné (jak nazývá hříšný lid Písmo) a jediným úkonem své vůle zahladil lidskou existenci, tak posílá svého Syna – ne aby svět odsoudil a ukázal mu jak je trestuhodný, ale aby svět, nás hříšné lidi, zachránil. Ježíš nám přinesl veliké poselství Božího milosrdenství a Boží trpělivosti s lidmi. To je zpovědní mystérium... Tajemství...

Bůh moc dobře ví, že nikdo, opravdu nikdo není spravedlivý. Moc dobře vidí do našich srdcí a vidí všechny naše nevěrnosti, hříchy a selhání. Vidí všechny naše pády, naši nelásku a naše NE vůči němu. Ale také v nás vidí své dílo – své děti – a svůj obraz, který do nás při stvoření vložil a který my jsme *znečistili* a poškodili, ale nezničili. A také, daleko více než my sami, ví, jak moc potřebujeme od všeho zla očistit. První veliký dar očistění – to je křest. Základ všech svátostí, který odpouští dědičnou vinu i všechny osobní hříchy a vytváří pevný vztah člověka s Ježíšem Kristem a s jeho církví. Vztah který trvá navždy.

Ale jako by to bylo málo – lidem to nestačí. A tak Bůh, který vede k odpouštění, na nás ukazuje, jak je velkorysý a odpouští nám dál – ne jednou, ne třikrát, ne sedmkrát, ale *sedmasedmdesátkrát*.

V jazyce Bible je toto číslo symbolem plnosti a neomezenosti. Bůh nám nabízí možnost znovu vztah se sebou obnovovat a očišťovat.

A ustanovil k tomu svátost, při které on nás smiřuje se sebou. Nejsme to my, kdo se očišťujeme ze svého hříchu – je to on, který nás z našich hříchů očišťuje. Jak řekli farizeové Ježíšovi – pravdu, kterou si v tu chvíli asi vůbec neuvědomili: *„Hříchy může odpouštět jenom Bůh.“* Je to náš Bůh, který podstoupil utrpení kříže ne proto, aby nám dokázal, jaký je borec a že je daleko lepší, spravedlivější a dokonalejší než my – ale podstoupil ho za nás, aby nás k sobě z našeho hříchu a slabosti pozvedl.

Aby jeho láska, konkrétně v jeho projevu milosrdenství a odpuštění, byla pro nás lidi viditelná a použitelná, daroval člověku další velikou milost – možnost odpuštění hříchu skrze člověka. Dal svým apoštolům moc zprostředkovat Boží odpuštění. Biskupové, nástupci apoštolů, přesně tuto moc (tzv. jurisdikci) předávají kněžím. Bůh dává podíl na svém milosrdenství člověku. Díky tomu dokážeme poznat pokoru služebníka – velikost a *nezaslouženost* vzácného daru...

Můžeme tedy přicházet ke kněžím a oni nám mohou zprostředkovat Boží odpuštění. Jednou mi při náboženství jeden žáček položil otázku, kterou známe možná všichni: *„Proč musíme chodit ke zpovědi, proč vyznávat své hříchy před knězem, když je Bůh tak mocný, že nám může odpustit i bez zpovědi?“* No, co na to odpovědět? Většinou bývají takoví nepříjemní tazatelé umlčení frázemi typu *„Bůh to tak chtěl“* nebo *„jinak to nejde“*. Je to pravda, ale nejsou to odpovědi. Otázka zněla: *„Proč...?“* A tak jsem tak stál před tímhle dotazem, přemýšlel jsem nad tím a uvědomoval jsem si, že tazatelem není pouze to dítě, ale že i já sám chci odpověď na tuhle otázku znát.

Nakonec jsem na to přišel. *„Dobře,“* řekl jsem, *„když uděláš hřích a budeš ho moc upřímně litovat, odpustí ti Bůh?“* Odpověděl: *„Ano.“* A zeptal jsem se: *„A jak to poznáš? Přestaneš mít výčitky? Uslyšíš nějaký hlas z nebe? Uvidíš znamení na nebi nebo aspoň na stropě?“*

V tu chvíli jsem si i já uvědomil, co to znamená definice svátosti jako „*viditelného působení neviditelné milosti*“. Boží odpuštění, byť konkrétního, ale duchovního charakteru, můžu ve svátosti smíření zakusit, slyšet a vidět. A to je jistota, že mi Bůh odpouští. Úleva a radost ze znovuoobnovení Boží milosti v srdci člověka je z veliké části způsobená právě tím, že člověk zakouší jistotu (viditelného) znamení Boží milosti.

Nevím, jestli jste se někdy zaposlouchali do věty, kterou říká kněz na vrcholu zpovědi. Je nádherná.

*„Bůh, Otec veškerého milosrdenství,
smrtí a vzkříšením svého Syna smířil se sebou celý svět
a na odpuštění hříchů dal svého svatého Ducha;
ať ti skrze tuto službu církve
odpustí hříchy a naplní tě pokojem.
Uděluji ti rozhřešení ve jménu Otce i Syna i Ducha Svatého.“*

Myslím, že stojí za to se nad tímto krásným trojičním vyznáním čas od času zamyslet a nechat ho v srdci probudit opravdovou vděčností.

A odpovědět veliké a upřímné: „*AMEN!*“

Hryže, hryže, hryže aneb lítost při zpovědi

Jak asi tušíte, nebude zde řeč o stomatologické praxi, ani o dentálním výkonu hlodavců. K opravdovému hryzáni totiž zuby zpravidla vůbec potřeba nejsou.

Začnu velmi suše věcně. Katechismus říká, že *„lítost je nutná součást svátosti smíření.“* Co to ale vlastně znamená? Když se dneska řekne: *„Je mi líto...“* tak to není vyjádření o stavu duše, ale většinou pokus o diplomatické odmítnutí.

No jo, ale jak litovat, když člověk neví ani proč ani jak – to, že se to *musí*, bývá dost chabý důvod.

Myslím, že nejsem daleko od pravdy, když budu tvrdit, že velká část lidí spojuje lítost s city (emocemi). Když člověk udělá nějakou chybu (v etické oblasti – hřích), vidí následky svého jednání, zakouší nepříjemný emoční stav, který doprovázejí výčitky svědomí. Ano, dobře formované svědomí nás dokáže upozornit na to, že jednání člověka není v pořádku. Ale to pořád ještě neznamená lítost. Ale pozor – lítost také není úplně totéž, co hryzáni svědomí. Litovat nějakého hříchu neznamená pouze *„cítit, že moje jednání není OK.“*

Pravá lítost má dvě důležité složky. Ta první je definována jako *„bolest nad spáchaným hříchem“*. Hřích není, jak asi všichni víme, pouhé porušení zákona (příkázání), ale narušení vztahu s Bohem. Narušený vztah – ten už bolet dokáže. Taková bolest je samozřejmě *vnitřní* – náš Bůh nám zpravidla neušetří *výchovnou* (typ fyzické inzultace, kterým lidé na rozdíl od Boha nešetří). Aby člověka mohl nějaký hřích *bolet*, musí poznat, že to, co udělal, bylo (je) zlé, že je to skutek, který jej odděluje od Boha, od nabídky Božího přátelství.

Druhá složka je přirozený důsledek té první. Je to snaha o nápravu. Na to se dost často zapomíná... A moc rádo se zapomíná... Když někdo (pracovně můžeme nazvat hříšníka třeba Pepíček – všichni Josefové prominou...) – když tedy Pepíček – ukradne v samoobsluze čokoládu (omlouvám se za takový přihlouplý příklad – čokoláda mi osobně nevadí a proti samoobsluhám také nemám žádné námitky), uzná, že to není v pořádku. *„Nepokradeš, Kelišová!“* Kdo by neznal Desatero? Pepíček toho lituje převelice – tedy až

poté, co jí sní. Pozor na lítost před sněžením – to by čokoláda mohla putovat zpět do obchodu a nic by z celé akce nebylo... Jde ke zpovědi, s pusou od čokolády a s lítostí vyzná svůj převeliký hřích, kněz je jako vždy velmi hodný – Pepíčkoví je odpuštěno a on si umiňuje a slibuje, že už to nikdy, opravdu nikdy neudělá. Když se od zpovědi navrací domů, má možnost jít dvěma různými cestami – jedna z nich vede kudy? No samozřejmě, okolo samoobsluhy. A Pepíček, bystrý to hošík, si vzpomene, že v regálu bylo těch čokolád ještě víc a že by byla věčná škoda je nechat bez užitku v regále ležet... Pokušení veliké, a sladké... Konec příkladu. A klíčové ponaučení? Kde udělal Pepíček chybu? Většina bystrých čtenářů pozná, že měl zvolit cestu domů, která by nevedla okolo samoobsluhy (to nic nemění na skutečnosti, že třeba za týden přijde opět obrovská chuť na čokoládu... Ale jestli se Pepíček raduje, jak mu to pěkně vyšlo – čokoláda i se zpovědí – a říká si „zítra dáme repete“, pak je to pěkný lump...). Ano, zvolit cestu, na které je pokušení (o kterém vím, že mu jistě podlehnu), je chyba. Ale ne jediná... Na tomto skromném hloupoučkém příběhu lze vidět, jak se kdo na hřích dívá zodpovědně. Omlouvám se, ale poukázání na druhou chybu bude znít trochu „Mirkovsky Dušínovsky“ (věřím, že si všichni čtenáři dokáží aplikovat závěr z tohoto příkladu do skutečných hříchů). Pepíček, kdyby se chtěl zachovat jako dospělý a zodpovědný člověk, přijme následek svého činu, půjde domů, rozbije své prasátko, vytáhne z něj dvacku a jde do odchodu a nějakým způsobem způsobenou škodu nahradí (protože si uvědomuje, že mu Bůh vinu sice odpustil, ale v regále novou čokoládu nevyčaruje).

Vím, v běžném životě to nebývá tak jednoduché. Nemohu nevzpomenout na typický příklad z filmu *Obecná škola* – kluci jdou vrátit ukradené kruhy kouzelníkovi a ten na ně jako výraz své vděčnosti poštvě psa... Někdy vzniklou škodu už nahradit nejde. Hodně životních *karambolů* vrátit zpět možné není. Vyřčené a ubližující slovo již zpět vzít nelze... Ale vždy lze říct: „Promiň, je mi to líto...“ A to není snadné...

Lítost také bývá rozdělována podle motivace – na dokonalou a nedokonalou. Někdy se jim také říká „lítost ze strachu“ a „lítost z lásky“. Nedokonalá lítost (ze strachu) vyplývá ze strachu před trestem, který si člověk za své hříchy zasluhuje. Nevím, osobně mi

tento typ lítosti nese – myslím, že strach bývá velmi nedokonalá motivace k následování Krista – vždy si vzpomenu na Murphyho zákon: „*Provaz tlačit nelze...*“ Ono to moc nefunguje ani v mezilidských vztazích... Nicméně i tato lítost je legitimní a k odpuštění hříchů ve svátosti smíření stačí.

Dokonalá lítost (z lásky) vyrůstá z vědomí, že jsme svým hříchem poškodili vztah s Bohem – že jsme odpověděli *NE* na jeho nabídku lásky. Tato lítost (bolest nad hříchem) bývá zpravidla nejen větší, ale také účinnější. A už jen na základě této lítosti Bůh může odpustit hřích okamžitě.

Proč Bůh nemůže odpustit i bez lítosti? Protože Bůh respektuje svobodu člověka a svobodu jeho rozhodnutí. Stejně jako se člověk může rozhodnout pro Boha, může se také rozhodnout proti Bohu. A na svém rozhodnutí může trvat – samozřejmě s tím, že si za ně ponese následky. Když člověk nelituje svého hříchu, tak tím buď odmítá, že to, co dělá, je hřích, anebo je natolik spjat (svázán) s hříchem, že nedovolí Bohu, aby je (člověka a hřích) od sebe oddělil. Bůh ve zpovědi odděluje hřích od hříšníka (hříšníka miluje, očišťuje a uzdravuje; hřích nenávidí a odsuzuje k věčné smrti – obrazně řečeno). Jenže těžko se odděluje něco, co se „*jedno drží druhého*“...

Když už tak přemýšlím o lítosti, napadají mě ještě další dva rozměry lítosti. V listě Židům je jedna taková krátká větička, ze které přímo číší radikalita: „*Ještě jste v zápase s hříchem nemuseli prolít svou krev.*“ Lítost – to je v podstatě zápas s hříchem. S tou krví (zde je použita jako symbol – ne jako návod na sebezračen!) je to dost drsné a naturalistické – možná podobně drsné jako Ježíšova oběť na kříži a jeho krev, kterou prolil pro naše ospravedlnění. Myslím, že v dnešní době (podobně jako Pepíček z našeho příkladu) dokážou být křesťané sami na sebe příliš hodní a šetrní: „*Jakýpak zápas s hříchem? Jakýpak krev? V 21. století? V atomovém věku? Vždyť máme cestu nejmenšího odporu. Však se nějak domluvíme...*“ To je ten první rozměr – výzva k radikalitě a k zápasu s hříchem.

Ten druhý rozměr je přesně opačný. Když člověk zhřeší, pozná ošklivost a závažnost svého hříchu, lituje ho a smíří se s Bohem. Nikde však nemá záruku, že do stejného hříchu neupadne znovu.

Jsme lidé slabí a hříšní a drtivá většina našich hříchů se prostě opakuje. Co si počít? Je vůbec v lidských silách opravdově litovat a už se nedopustit hříchu? Ne, bohužel. Naštěstí – účinná lítost není cíl, ale prostředek na naší cestě za Bohem. Přestože boj s hříchem (obecně) nikdy nemůžeme vyhrát, s hříchem se definitivně rozloučíme až teprve spočineme v Boží náruči. Ale zároveň ho (boj) také nesmíme vzdát, protože bychom se do té Boží náruče vůbec nedostali. Lítost i zde představuje zápas s hříchem, zápas, který bojujeme s Boží posilou – zvláště ve chvílích, když ze svých hříchů povstáváme ve svátosti smíření.

Poslední, a možná i nejdůležitější věc, kterou jsem o lítosti chtěl napsat je, že křesťanská lítost musí být vždy konstruktivní. Lítost, při které člověk lituje pouze sám sebe a uvádí se do depresí a do pocitu zmaru, je k ničemu. Pravá lítost, kterou Bůh vyžaduje, vede k *metanoie* (změně smýšlení, obrácení srdce) k Hospodinu. Konstruktivní lítost nikdy nepouští ze zřetele veliký rozměr Božího milosrdenství a Boží touhy po nápravě hříšníka. Přestože způsobuje vnitřní bolest nad spáchanými hříchy, působí jako bolest terapeutická – léčebná. Podobně jako některé léčebné výkony bývají bolestivé a všichni uznáme, že bez nich nepřežijeme. Je to bolest, která vede k uzdravení, bolest, která vede k životu. Posilu v těchto (někdy náročných) chvílích můžeme čerpat u Ježíšova kříže, který rozhodně není piknikem na Golgotě a bez kterého by nebylo možné ani slavné zmrtevýchvstání.

Až kněz ve zpovědnici řekne: „*Ve chvílce ticha vzbud'te lítost nad svými hříchy...*“ nebo se budete ke zpovědi připravovat – můžete si vzpomenout, co to ta lítost vlastně je. A až vás vaše svědomí začne po nějakém hříchu hrýzti, tak vám moc přeju, abyste bolest nad hříchem co nejdříve proměnili v radost a dobro obrácení.

Básničky aneb forma zpovědi

„Naposledy jsem byl/a u zpovědi před X. týdny. Od té doby jsem se dopustil/a těchto hříchů.“ Stručně vyjmenovat hříchů. A na závěr: *„Toto jsou mé hříchů, lituji jich a prosím o rozhrěšení.“* Nebo: *„Všech svých hříchů lituji a slibuji, že se polepším.“*

Mnoho z nás prošlo podobným školením, když jsme se v mladším školním věku připravovali na první svaté přijímání. Katecheté, katechetky, nebo pan farář věnovali veliké úsilí, aby nás podobné veledůležité formulky naučili. A upřímně: je to praktické. Kněz nemusí zbytečně mařit čas vyzvídáním, jestli dítko spáchané hříchů stihlo v posledním měsíci nebo v celém roce, ví, že je na zpověď řádně připraveno a že lituje svých hříchů... Omyl. Vlastně tři až čtyři omyl najednou.

První omyl – poslední svátost smíření. Je pravda, že období od poslední zpovědi je praktické vědět. Jinak se dá vést zpovědní rozhovor s člověkem, který ke svátosti smíření chodí relativně pravidelně a přiměřeně často, jinak s člověkem, který se ke zpovědi odhodlal třeba po dvacetileté pauze. Kajícíci to na čele napsáno většinou nemají a ze samotného vyznání se to dá poznat pouze v případě, že kněz kajícíka zná. Zažil jsem člověka, který vyznal několik málo hříchů – které se daly považovat za všední – jestli to dokonce hříchů vůbec byly – a na dotaz, kdy byl naposled u zpovědi, se mi dostalo odpovědi, že *asi před svatbou (cca 30 let), ale že to prý nevdá, protože prý stejně žádné hříchů nemá...* Nicméně samotný údaj, kdy byl člověk naposled u svátosti smíření o daném člověku téměř nic neříká. Alespoň v tom smyslu, jestli byl u sv. smíření před čtyřmi nebo pěti týdny.

Praktické je říct nejen, kdy byl člověk naposled u zpovědi, ale pokud kněz kajícíka nezná, také svůj rodinný stav a případně i povolání. A k tomu není potřeba používat nějakou naučenou formulku. Když přijde ke zpovědi muž ve středním věku a řekne, že naposled byl u zpovědi před dvěma měsíci a od té doby, že vynechal pět nedělních mší – to by nemusela být až zas taková tragédie... Třeba je to lékař, který má služby v nemocnici. Nebo třeba *zapomněl* říct, že je kněz... Nebo řeholník... Ano, je to extrém, ale když se nad tím zamyslíte,

můžete nalézt spoustu podobných situací... Uvádět tyto údaje není povinnost, ale investice do zpovědního rozhovoru, který pak může být danému kajcníkovi přizpůsoben.

Druhý omyl – když člověk řekne, že se „*od poslední zpovědi dopustil těchto hříchů.*“ Vůbec to přece neznamená, že se dopustil pouze těchto hříchů, a už vůbec ne, že se na svátost smíření připravoval a uvažoval, co se mu od poslední zpovědi (ne)podarilo. Spíš to znamená, že pan farář, který ho připravoval na první svaté přijímání, preferoval tuto formulku. Ta ale s sebou nese riziko větší – už samotný úvod totiž naznačuje, že se bude jednat o seznam. A vnímat zpověď jako přednesení seznamu hříchů? To není dobrá volba. Potom není až zas tak těžké pochopit, proč velká část lidí vnímá svátost smíření jako *svátost sebeobžaloby*. To už se pak rovnou dá říct: „*Tak, pane faráři, nedodržel jsem tato přikázání: druhé občasně, třetí jednou, páté malinko atd.*“ A předříká (nebo přečte) seznam jako v obchodě: „*Pět housek, dvacet deka šunky a dvě piva.*“ Ale o tomhle bych nemluvil ani jako o vyznání hříchů, ani jako o setkání s odpouštějícím Otcem.

Třetí omyl se týká lítosti. To, že člověk řekne, že hříchů lituje, ještě vůbec nemusí znamenat, že jich opravdu lituje. A už vůbec to nemusí znamenat, že si uvědomuje, že litovat svých hříchů je pro odpuštění nutné. Tato větička a vlastně všechny ty básničky a naučené formulky se dají přednést, aniž by si člověk vůbec uvědomoval, co vlastně říká. Jedna formulka a jeden následný rozhovor mi utkvěl v paměti. Byl jsem ještě jáhen, když jsem slyšel novou formulku (samozřejmě ještě ne ve svátosti smíření): „*Slibuji, že se polepším.*“ Zajímalo by mě, jestli podobně zakončené vyznání v sobě obsahuje i případné porušení slibu od poslední zpovědi (o polepšení)... Nebo to ten člověk nemyslí vážně? To může být v případě slibování Bohu docela problém... A já si říkám, jestli je to důstojné člověka, aby říkal něco, za čím si nestojí a o čem vlastně ví, že to nemyslí vážně. A ještě ke všemu u tak krásné svátosti. A aby toho nebylo málo, tak Bohu...

A čtvrtý omyl? Ten tu vůbec přítomný být nemusí, přesto někdy bývá. Už logika věci dá, že s básničkami přicházejí daleko více lidé, kteří to s vyznáním hříchů a s touhou po úplném odpuštění až zas tak moc vážně nemyslí. Formální zpověď? „VV“ (Vánoce-

Velikonoce)? Aby měl člověk klid? To je ten čtvrtý omyl. Ano, je lepší přistoupit ke svátosti smíření, jak se říká, *ze zbožnosti* (i když to se zbožností – oddaností se Bohu – s darem Ducha Svatého nemá nic moc společného) než ke zpovědi nepřistupovat vůbec. Ale je to to, k čemu nás Bůh zve? Je to vztah ke Kristu? Jako kdyby táta od rodiny přišel (pouze) dvakrát do roka domů, podíval by se na úřední dopisy, pozdravil ženu a děti, řekl jim, jak moc je miluje, najedl se a pak zase na půl roku zmizel... Dalo by se tomu říkat rodina? Manželství? Křesťanství?

Bůh nás nevolá k formalitám – náš Bůh není formální. Náš Bůh je Bůh živý, Bůh vztahu. Zve nás k daleko větším věcem než jenom formálně si ulevit (ve svědomí). A Bohu díky za to, že smíme naši víru, náš život i naše vztahy prožívat naplno – na 100%. Bohu díky za to.

Ty formulky jsou celkem dobré pro děti. Učí se tím, co je důležité. Stejně jako se učí modlitbu *Otče náš*, mají ji v paměti, a pak celý život mohou rozjímat nad tím, jak je to hluboká modlitba, co v sobě všechno obsahuje a proč ji Ježíš své učedníky učil. Je smutné, když dítě dospěje, a modlí se a zpovídá se stále jako dítě – protože jeho víra nedospěla. Pak to není dětské, ale dětinské. Stávat se Božími dětmi – to se přece děje úplně jinak.

Nevím, jestli jsem rozebíráním tohoto tématu neodpověděl na nepoloženou otázku... Ale jak říká Jára Cimrman – není vždy důležité vědět, kudy cesta vede – někdy je důležité vědět, kudy nevede. Možná měl na mysli právě formalismus nevázně odříkaných básniček.

Malá ryba, velká ryba aneb rozlišování při zpovědi

Není ryba jako ryba, říkal mi jeden kamarád rybář (nevím, jak na to přišel, protože jsem nikdy neviděl, že by nějakou chytil). A jako přátelé Boží musíme uznat, že to platí i o hříchu. Není hřích jako hřích. Proč potřebujeme rozlišovat je asi všem jasné – ve svátosti smíření je *kajícník povinen vyznat všechny těžké hříchy*. S těžkým hříchem pak také člověk nemůže přistoupit k přijetí Eucharistie. Jenže jak těžký hřích rozlišit od lehkého? Na ryby stačí pravítko, ale co s hříchy?

Z jistého úhlu pohledu je možné říct, že hříchy jsou závažné všechny – ne ze svých následků, ale ze své podstaty – všechny jsou namířeny proti Bohu. Jsou to skutky, ve kterých máme účast na zlu vzpoury a oddělujeme se jimi od Boží lásky. Nicméně život není černobílý a mezi černou a bílou existuje nepřeberně mnoho odstínů – podobně jako v oblasti hříchů. Některé se blíží svou závažností k opravdovému zlu vzpoury a některé zase k obyčejné lidské slabosti, se kterou má Ježíš Kristus, jak píše autor listu Židům, soucit. Dokonce jsou i hříchy, u kterých není na první pohled jasné, jsou-li blíž jednomu nebo druhému pólu.

Mnoho lidí se v posuzování hříchu řídí svým *citem*. Jestli svědomí *hryže* málo, pak je to hřích lehký, pokud *hryže* hodně, je těžký. Tento způsob rozlišování je rychlý a jednoduchý – člověk nemusí moc přemýšlet – proto ho také velká část křesťanů využívá. Ale je dobré vědět, že má i svá úskalí. Můžeme použít příklad. V kapitole „*Hryže, hryže, hryže... aneb lítost u zpovědi*“ jsem uváděl příklad Pepíčka, který ukradne v samoobsluze čokoládu. Takový Pepíček – malý to křesťan – začíná o své činnosti přemýšlet: „*Tak a mám hřích. Ukradl jsem čokoládu. Jestli se to někdo dozví – z toho bude průšvih. Přejde domů, poví to rodičům, těm se to líbit moc nebude, přijdou tresty... A ještě ke všemu je to hřích – a hřích přímo proti Desateru. Nepokradeš. To je špatné, velmi špatné...*“ A začne svůj hřích prožívat v celé své tragičnosti až ho nakonec výčitky doženou ke zpovědi. Jenže, když se na Pepíčkův příklad podíváme trochu z nadhledu, je Pepíčková krádež skutečně těžkým hříchem? On ji tak vnímá, a vřele bych mu ji doporučil ve svátosti smíření vyznat – naučí tím své svědomí, že krádež je věc zlá (a to je potřebná

zkušenost – zvláště chce-li se v budoucnu věnovat politice nebo podnikání). Ale z objektivního hlediska to těžký hřích není.

Jak tedy rozlišovat? Přiznám se, že nejsem velkým zastáncem aplikace katechizmových pouček. V mnoha případech je považuji za příliš zjednodušující, než aby mohly být použity v životě, který až zas tak jednoduchý nebývá. Ale jedna z těch katechizmových pouček se dá použít dobře: „*Těžký hřích je vědomé a dobrovolné přestoupení Božího řádu ve vážné věci.*“ Aby byl nějaký skutek těžkým hříchem, musí být splněny všechny čtyři podmínky (části).

Těžký hřích musí být vědomý. Není to jako s tajnými policejními radary ve městech, které jsou schované za rohem a hlídají, jak řidiči jezdí rychle. Případného závodníka vyfotí a za pár dní po jízdě ho v poštovní schránce čeká doporučený dopis s unikátní fotkou a složenkou... Problém samozřejmě není v radaru, ale v riskování a v ignorování dopravních předpisů a tachometru. Má-li být nějaký hřích označen jako těžký, musí si člověk uvědomovat, že jeho jednání je zlé – že je hříchem. Výjimkou může být pouze zaviněná nevědomost – třeba když někdo usedne za volant bez autoškoly a řidičáku... Myslím, že není potřeba rozvádět možné důsledky – „*já nevěděl, že brzda je to šlapátko uprostřed*“ je trapná omluva.

Druhou nutnou součástí těžkého hříchu je dobrovolnost. Je-li nějaké jednání nedobrovolné, nemůže být těžkým hříchem. Při přípravách jsem uváděl biřmovancům a katechumenům krutý, ale výmluvný příklad. Když skočím z dvoumetrové zídky, pod kterou se rozprostírá krásný zelený pěstěný trávník, není to nic špatného (tedy pokud nejsem nešika a můj chorobopis na chirurgii nezabírá půlku kartotéky). Ale co když si na původně prázdné místo mnou chystaného dopadu v okamžiku seskoku vyrazí nějaký domácí mazlíček, třeba kočka? Nechci nikoho zatěžovat detaily, ale pravděpodobnost, že kočka ustojí dopad téměř stokilového člověka ze dvou metrů, je poměrně malá... Nepěkná zkušenost, uznávám. Ale i přes svou nepěknost není kočičí úraz mou vinou ani hříchem – protože od *okamžiku seskoku* již nemůžu ovlivnit gravitaci, která za několik málo okamžiků způsobí jisté nepříjemnosti – aniž bych si je přál. Kočka je v tomto případě pouze teoretický nástroj mého příkladu – nic proti těmto živočichům nemám – i když nepatří mezi má oblíbená... Dramatičtější filmový příklad můžeme vidět

v legendárním westernu *Tenkrát na západě*. Aby mohl být nějaký skutek těžkým hříchem, musí být dobrovolný – tedy chtěný.

Přestoupení Božího řádu bychom mohli pojmenovat také přestoupením Božího zákona nebo příkázání. Ale myslím, že Boží řád (tedy zákonitost, kterou Bůh vložil do stvoření) je daleko vhodnější a širší obrat – minimálně nezpřítomňuje obraz Boha, který pořád něco přikazuje nebo zakazuje, ale přitom zůstává autoritou.

A nakonec je tu závažnost věci. Ta, přiznávám, může být posuzována dost subjektivně a individuálně. Je to proto, že si člověk nemusí uvědomit všechny rozměry a důsledky svého jednání. Zvlášť zde se ukazují dva extrémy náhledu – na jedné straně „*všechno je velký hřích*“ aplikované na maličkosti a na straně druhé „*to je dobrý*“ aplikované na skutečně závažné věci. Oba extrémy jsou špatné – jeden vede ke skrupulozitě (přecitlivělé svědomí) a druhý k svědomí necitlivému. Proto, aby člověk mohl dobře rozlišit závažnost svého jednání, potřebuje být zralý, mít jisté zkušenosti a hlavně – dobře formované svědomí, které mu jasně ukáže závažnost a možné důsledky konkrétního činu. Možná zde pomůže jeden příklad – když někdo *zazdí* nedělní mši vlastní vinou (nechce se, fotbálek, postýlka...), tak je to klasifikováno jako těžký hřích. Ale proč? Copak je to tak závažné? Nebýt v neděli v konkrétní hodinu na konkrétním místě (kostel)? To samozřejmě ne. Ale skutečnost, že člověk-křesťan si za celý týden – zvlášť v den, který je Bohu zasvěcen – nenajde hodinu času, aby spolu s církví (společenstvím) chválil Boha, tak to už alarmující je – a závažné pro jeho duši taky. Vědomé a dobrovolné odsunutí Boha na vedlejší kolej je závažné a je to potřeba řešit. Proto, aby mohl takový *křesťan* přistoupit k přijetí Eucharistie, měl by očistit své srdce ve svátosti smíření. Většinou v rozlišování závažnosti pomůže nadhled jiné osoby – mně se osvědčil nadhled mého zpovědníka, se kterým jsem případné nejasnosti naprosto otevřeně řešil.

Proto aby některý hřích byl těžký, musí být splněny všechny čtyři podmínky. Jistě uznáte, že takové rozlišování je daleko náročnější na přemýšlení, ale je také daleko přesnější a konkrétnější než jen nějaký pocit. Možná ještě jedna celkem praktická věc na závěr – není dobré rozlišovat mezi lehkým a těžkým hříchem proto, aby člověk věděl, *kam až může zajít*. Z vlastní zkušenosti vím, že člověk,

který začíná tím, že se smiřuje s hříchem lehkým, pravidelně končí nepěkně zasekaný v hříších těžkých. Gravitace působí i v duchovní sféře, a tak se daleko snáze *padá*, než *povstává*... Ale to už je život.

Jak už jsem psal – a jak asi každý ví – ve svátosti smíření je nutné vyznat všechny těžké hříchy. Doporučuje se (a k tomu se moc připojuji) vyznávat i hříchy lehké. Ne proto, že je to nutné, ale proto, že to očisťuje a formuje svědomí, a v neposlední řadě také proto, že má člověk jistotu jejich odpuštění. Asi každý, kdo absolvoval důkladnou a milosti-plnou svátost smíření, zažil krásné vědomí a pocit očisťení od všech hříchů. A to stojí za to.

Marnotratný otec a milosrdný syn aneb podobenství a zpověď

Každý asi známe příběh z Bible o tom, jak neposlušný synáček vypeče svého starého tátu a zmizí s jeho penězi, aby je nepěkným způsobem rozfofroval... Ano, mám na mysli Ježíšovo podobenství z 15. kapitoly Lukášova evangelia. Tomuto podobenství se někdy říká postaru *O marnotratném synu*. Jenže podle veršů, které tomuto úryvku předcházejí, můžeme jasně poznat, že Ježíš nechtěl poukázat na to, jak jedná neposlušný syn, ale jak jedná milující otec. Proto dávám přednost přesnějšímu označení *O milosrdném otci*. Přesto jsem tento článek nazval poněkud netradičně přeházeně – ale to se pokusím vysvětlit až později.

„Jeden člověk měl dva syny. Ten mladší řekl otci: ‚Otče, dej mi díl majetku, který na mne připadá.‘ On jim rozdělil své jmění. Po nemnoha dnech mladší syn všechno zpeněžil, odešel do daleké země a tam rozmařilým životem svůj majetek rozházel. A když už všechno utratil, nastal v té zemi veliký hlad a on začal mít nouzi. Šel a uchytil se u jednoho občana té země; ten ho poslal na pole pást vepře. A byl by si chtěl naplnit žaludek slupkami, které žrali vepři, ale ani ty nedostával. Tu šel do sebe a řekl: ‚Jak mnoho nádeníků u mého otce má chleba nazbyt, a já tu hynu hladem! Vstanu, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.‘ I vstal a šel ke svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil. Syn mu řekl: ‚Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsem už hoden nazývat se tvým synem.‘ Ale otec rozkázal svým služebníkům: ‚Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy. Přiveďte vykrmené tele, zabijte je, hodujme a buďme veselí, protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.‘ A začali se veselit.“ (Lk 15, 11-24)

Toto podobenství mám moc rád, protože jeho příběh krásně a trefně ukazuje, jak to při svátosti smíření vlastně probíhá. Ježíš často používal řeč v podobenství – ne proto, aby podráždil fantazii svých posluchačů, ale aby se mohli jeho adresáti s jeho podobenstvími snadněji a svobodněji ztotožnit – a vyvodit si z nich poučení.

Syn žádá otcův majetek. Na první pohled ta věta nic moc neříká. Syn chce svůj podíl majetku. Ale po hlubším zamyšlení je úplně brutální – on nechce žádný obyčejný majetek, ale chce svoje dědictví. Nechce čekat, až otec umře – pro jeho srdce je už dávno mrtvý. Nevíme proč. Může nás zarazit suchý až právnícký tón, kterým syn svému otci říká: „*Dej mi to, na co mám právo...*“ A svůj podíl zpeněží. Zpeněžení, to je převedení na finanční hodnotu, a to je, podle mého názoru, určitý druh znehodnocení. Jak asi muselo být otci, když viděl, že všechno, na čem celý život pracoval, co připravoval pro své syny, aby pokračovali v jeho šlépějích, ten mladší prostě a jednoduše vymění za peníze.

Není divu, že s takovým přístupem dlouho doma nepobyl. Proč? Nic ho tam nedrželo. Otec, kterého už nepotřebuje, protože dědictví má v kapse, starší bratr, se kterým žádné dobré vztahy nemá. Tak co doma? Když venku čeká tak veliký a zábavný svět. Syn odešel do daleké země. Daleká země – to není jen geografické vyjádření. On neodešel jen daleko od své rodiny a od svého domova... Ale odešel také daleko od svého Boha. Odešel do nějaké pohanské země. A rozmařilý život? V jazyce Bible je rozmařilý život synonymem pro hřích a pro vzdalování se od Boha, protože hřích – je marnost.

Když syn všechno utratil, začal mít hlad a nouzi. To, co je bez Boha, nemá hodnotu, a nedokáže nasytit. Dříve nebo později se každá zábava přejí a člověk oddělený od Boha začne pociťovat hlad po opravdových hodnotách, které zasytit dokážou. Nouze je zákonitý důsledek hříchu, protože z hříchu nikdy nikdo nezíská trvalý prospěch.

„*Šel a uchytil se u jednoho občana té země; ten ho poslal na pole pást vepře...*“ Jak ponižující. On, Žid, člověk, který byl vychováván v Mojžíšově zákoně – nejen že se podřizuje pohanovi, ale dokonce pase zvířata, která Izraelité považují za kulticky nečistá. Jen kontakt s vepřem Izraelitu zneschopňoval konat bohoslužbu. Dalo by se říct, že syn se pomalu dostává až na dno své důstojnosti.

Všimněte si, že on šel k vepřům, aby si vydělal na jídlo, ale stále měl hlad. Dokonce klesl tak hluboko, že toužil po slupkách, které ti vepři dostávali. Jeho pohanský zaměstnavatel mu ale ani ty slupky nedopřál. Nevím, jestli víte, kolik toho za den sežere takové prase –

odpověď je snadná – jsou to kýble slupek. A těch vepřů bylo celé stádo. Kdyby se z toho mohl syn nasytit, tak by si toho v tom množství prasata ani nevšimla... Tím méně jejich majitel. Ježíš nám řečí symbolů sděluje, že nelze mít prospěch z *nečistého*...

Syn šel *do sebe*. Vzpomíná na dům svého otce, na to, že tam nikdo neměl nouzi – dokonce ani nádeníci. Tuto chvíli můžeme označit za pravdivý pohled do vlastního nitra. Už mu pomalu začíná docházet, že takhle se žít nedá a že takhle nepřežije. Vidí jedinou naději...

„Vstanu, půjdu ke svému otci a řeknu mu: Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě.“ Uznává svou chybu – byť je to proto, že má hlad. Určitě to pro něho nebylo lehké. Najednou už otec není mrtvý, ale je to dárce života. Syn si uvědomuje, že nemůže jen tak přijít, a proto si připravuje obžalovací řeč: *„Nejsem už hoden nazývat se tvým synem; přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.“* On ví, že to poslední, co mu zůstalo a co mu ani nouze ani hřích nemohl vzít – je jeho synovství. Kde je ten pyšný žadatel dědictví živého otce?

„Vstal a šel ke svému otci. Když byl ještě daleko, otec ho spatřil a hnut lítostí běžel k němu, objal ho a políbil.“ Vstal a šel – jak krásná podobnost s člověkem, který *vstane* ze svého hříchu a *jde* ke svátosti smíření. Jako syn, který ví, že padl, jako člověk, který je špinavý od hříchu.

Otec ho uviděl z dálky. Mnoho teologů to vysvětluje tím, že ho vyhlížel. On svého syna nikdy nepohřbil, a přestože ho synův pyšný odchod hluboce zranil, nepřestal oproti vši naději doufat, že se vrátí. A když ho někde na obzoru spatřuje, tak hnut lítostí (ne spravedlností, ne hněvem, ne výsměchem...) k němu běží. Je to otec, kdo přebírá iniciativu. Zatímco mladý syn jde – starý otec běží. Izraelité v novozákonní době neběhali – považovali to za nedůstojné. Ale otec běží. Jako by ho hnalo něco silnějšího než společenské konvence.

A když se tito dva muži setkají, tak není žádné trapné ticho, žádné výčitky, ale otec svého syna objímá. Syna který přichází vyhladovělý, špinavý, v chatrných šatech, nevoňavý (vepři)... Syna, který prodal a zničil všechno, co pro něj s láskou celý život budoval. Objímá ho, jako by mu vůbec nevadilo, že ve své náruči svírá ukázkový obraz lidské ubohosti.

Teprve teď se syn dostává ke slovu: „*Otče, zhřešil jsem proti nebi i vůči tobě. Nejsm už hoden nazývat se tvým synem.*“ Uznává svou chybu. Neomlouvá svůj hřích, neříká, že se vlastně *nic nestalo*. Syn už dospěl. Místo trucovitého sobeckého mládíčka stojí před svým tátou zralý člověk, který ví o své slabosti a který je připraven nést následky svého jednání.

Ale iniciativu přebírá otec. Rozkazuje svým služebníkům: „*Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy.*“ Otec ani nenechává doříct synovu sebeobžalovací řeč, kterou si tak důkladně připravoval. Obdarovává ho. Oděv je symbol důstojnosti, prsten je symbol dědictví a moci, obuv je symbol jistoty. A všechny ty dary dává ze svého – oděv, prsten i boty. Syn přece všechno prodal, nebo si odnesl do daleké země s sebou.

A jako by to nestačilo, tak nechává zabít vykrmené tele a chce se veselit, protože syn byl mrtev a žije. Byl ztracen a je nalezen. Otec nelituje ničeho a rozhodně neskrblí – má radost, bytostnou radost. Žádné výčitky, žádné moralizování, žádné podmínky... Radost, kterou může mít jen milující otec z návratu svého dítěte...

Ještě jsem slíbil vysvětlit původ mého lehce přeházeného názvu „*Marnotratný otec a milosrdný syn*“. Když se podíváme na závěr Ježíšova podobenství, vidíme, že otec dokáže být pro svého syna a z radosti nad jeho návratem pěkně marnotratný – a nelituje milostí, které pro žádné své dítě ještě neudělal. A syn? Ten udělal svému otci velikou radost. Že se vrátil, že uznal svou chybu, že se nechal obdarovat, že se nechal přijmout a obejmout... Není to snad projev *milosrdenství*? Vůči sobě i vůči otci? Uznávám, že to zní divně, ale krátké zamyšlení se nad tím a modlitba třeba vnese víc pochopení...

Asi není potřeba nějak zvlášť rozvádět, co má toto podobenství a jeho výklad společného se svátostí smíření. Je na něm krásně vidět pozice hříšníka i to, jak se k hříšníkovi chová Bůh. Moc bych přál všem čtenářům, aby zakusili, jak krásné je Otcovo objetí ve svátosti smíření – zvláště po tom, co zakusili nouzi a hlad hříchu...

Rozjímání nad tímto podobenstvím lze velmi dobře použít pro přípravu ke svátosti smíření. Kdyby vás oslovilo tak silně jako mě, tak vřele doporučuji knihu Henri J. M. Nouwena *Návrat ztraceného syna*.

Checklist **aneb pomůcka k přípravě na svátost smíření**

Když se piloti připravují na let letadlem, mají před sebou tzv. *checklist*. To je seznam všech důležitých věcí, které před startem musí zkontrolovat: svačina, kafe, palivo, funkčnost letadla, navigační přístroje, rádio, MP3, počet křídel apod. Podobná *předletová příprava* se dá dělat i před zpovědí. Používají se k tomu zpovědní zrcadla (o kterých jsem už psal), nebo je možné použít *checklist* oblastí, ve kterých se nejčastěji dělají chyby.

Není to hledání silných stránek, ale hříchu. Cílem ale nebude *najít hřích tam, kde není*, ale pravdivý pohled na vlastní život – odhalení a vyznání hříchu. Zpytovat svědomí je dobré v prostředí přijetí Bohem a tím je prostor modlitby. Ve svátosti smíření nejde v první řadě o hřích, ale o setkání s odpouštějícím Bohem. V případě přecitlivělosti nebo vážných problémů je praktické si o tom promluvit se svým zpovědníkem.

Pokud se člověk nad svým životem zamýšlí každý den nebo alespoň týdně, je i příprava svátost smíření snazší.

1. Chce to dostatečný volný čas někde v klidu (nejméně 15 minut).
2. Znamení kříže, prosba o Ducha Svatého pro přípravu i pro zpověď.
3. Četba Božího slova (např. Lk 15,11-32) klidně 2x až 3x.
4. Ve chvíli ticha se vžít do úryvku z Bible a zamyslet se nad ním. Vstoupit do jeho postav. Pro inspiraci je možné si přečíst předchozí kapitolu.
5. Projít si *oblasti přípravy* a vše, co nepatří do života Božího syna/dcery (hřích).
6. Hříchy je možné si někam stručně poznamenat (pomůcka ke zpovědi).
7. V případě bezradnosti nebo pochybností se poradit (třeba se zpovědníkem).
8. Vzbudit lítost nad hříchy. Je možné si dát konkrétní předsevzetí.
9. Prosba o sílu, o odpuštění, o požehnání pro svátost smíření, za zpovědníka.

Modlitba *Otče náš*...

Oblasti přípravy

Tři oblasti vztahů – k Bohu, k druhým lidem a k sobě.

Věřím v Boha? V jeho dobrotu, lásku a konkrétní pomoc v mém životě?

Prosím o větší víru? Jsem vděčný/á za svou víru, za to, že znám Boha?

Nestydím se za víru?

Nevěřoval/a jsem se něčemu zlému? (Magie, horoskopy, věštění, okultismus...)

Jsem Bohu vděčný/á? Za co? Za co nejsem vděčný/á? Pracuji na tom?

Jaká je má modlitba? (Čas, disponování se, pravidelnost...)

Řeším s Bohem to, co naplňuje mé srdce? Počítám s Bohem ve svém životě? Modlím se za svou rodinu a své blízké?

Za ty, kterým jsem to slíbil/a, nebo to zvláště potřebují?

A za ty, kteří nepatří mezi mé přátele, nebo mi *lezou na nervy*?

Mše – Eucharistie. Byl/a jsem na ní (alespoň v neděli)? Tělem i duchem?

Snažím se o to? Je pro mě přijímání setkáním s živým Bohem?

Dělám své skutky z lásky k Bohu a k bližním? Nebo spíš pro sebe?

Jsou mí bližní skutečně mými blízkými? Jsem takový/á i já jim?

Jsem ochoten/na jim pomoci, když něco potřebují? Bez zbytečných řečí?

Dokážu respektovat své bližní? (Jejich potřeby, přání, názory, odlišnosti...)

I když s nimi nesouhlasím? Neposuzuji lidi okolo sebe?

Jak mluvím o druhých lidech? Snažím se najít to dobré nebo to špatné?

Nepomlouval/a jsem? Nelhal/a jsem? Nekřivdil/a jsem někomu?

Nepodvedl/a jsem někoho? Neublížil/a jsem záměrně někomu?

Mám v úctě svého životního partnera (své rodiče)? Mám ho (je) rád/a?

Věnuji se jim? (Naplnuji svým životem obsah manželského slibu?)

Jsou nějaké mezery v mé ochotě odpouštět (odpustit)?

Chci odpustit? Bližním? Sobě?

Když udělám nějakou chybu, dokážu se přiznat? Umím říct: „Promiň.“?

Plním poctivě své *stavovské* povinnosti? (Práce, péče o rodinu, studium...)

Nebyl/a jsem pro někoho zbytečným pohoršením?

Nemluvil jsem sprostě? Neříkal jsem zbytečně Boží jméno?

Vážím si každého lidského života? Starám se o sebe, o své potřeby, o své tělo? Neničím si zdraví? (Alkohol, drogy, ...)

Jak se chovám k věcem? Mají v mém srdci správné místo?

Zacházím svědomitě s věcmi i penězi? Neukradl/a jsem něco?

Nezničil/a jsem úmyslně něco? Nezáviděl/a jsem něco někomu?

Jak prožívám svou sexualitu? (Nečisté myšlenky, pohledy, slova, skutky...)

Usiluji o vnitřní čistotu srdce? Sexualita je krásným Božím darem k vyjádření lásky v manželství a k plodnosti, žiji podle toho?

Jak vypadá můj volný čas? Nepromarňuji ho zbytečně? (TV, PC, FB...)

Umím odpočívat? Nebyl/a jsem líný/á? Nebo *workoholik*?

Rozlišuji dobře to, na co mám, a to, na co nestačím?

Nelpím na něčem, co by mi překáželo ve vztahu k Bohu?

Dokážu prožívat radost a naději v Bohu? Nejsm pesimista?

Nepoddával/a jsem se zbytečné skleslosti?

Věřím, že Boží láska je větší než všechny mé nedokonalosti a hříchy?

Co dalšího vnímám ve svém životě jako hřích? ...

Vzbuzení lítosti nad hříchy...

Milosrdenství nebo spravedlnost aneb spojení nespojitelného u zpovědi

Je Bůh milosrdný nebo spravedlivý? To je otázka. Jsou lidé, kteří zdůrazňují Boží milosrdenství, jako by byl Bůh bezmocnost sama a stejně mu nakonec nic jiného nezbyde než každému všechno odpustit. A pak jsou lidé, kteří si představují Boha jako nejneúplatnějšího vrchního šéfa nejvyšší justice a výkonné moci dohromady. Jenže tyto názory (o jejich zastáncích ani nemluvě) si přímo protirečí. Jak už to bývá – pravda možná nebude *uprostřed*, ale úplně někde jinde.

Teologicky vzdělaný člověk může bez rozmyslu automaticky odpovědět: „*Bůh je spravedlivý i milosrdný.*“ Možná by ale bylo dobré se nejprve nad významem těchto slov zamyslet.

Co je to vlastně spravedlnost? Víme, že spravedlivý člověk je ten, kdo žije v souladu s nějakým právem (řádem, zákonem) – ve světském významu se světským právem, v křesťanském významu s Božím právem – s Božím zákonem. Z Písma známe několik lidí, kteří byli označeni jako *spravedliví* – Noe, Josef, Kornélius... Byli to lidé, kteří žili v souladu s Božím zákonem. Ale jak rozumět tomu, když se tvrdí, že náš Bůh je spravedlivý? Copak náš Bůh dodržuje nějaký zákon? Svůj zákon? Těžko – Bůh ho přece jako jeho dárce nemůže porušit. Nemůže zhřešit. Kdybychom se podívali na morální pojetí spravedlnosti, tak se v literatuře dočteme, že „*spravedlnost je dávat každému, co mu náleží.*“ To je ovšem pouze další lidský pohled na totéž. Bohu takové pojetí spravedlnosti přisoudit nemůžeme, protože kdyby byl Bůh dokonale spravedlivý (v lidském ohledu), tak neodpouští hříchy – „*Každému, co mu náleží – hříšníkovi trest, spravedlivému odměna.*“ Když se ale podíváme na život a dílo Ježíše Krista, poznáváme, že Bůh touží právě po záchraně a obrácení hříšníků, nikoliv po jejich potrestání. Ve svátosti smíření můžeme stopu Boží spravedlnosti spatřovat v tom, že Bůh nám zůstává věrný, i když my vůči němu hřešíme (viz 2Tim 2,13), a také v tom, že s námi nejedná podle nějakých svých nálad (jako tomu bývá u lidí), ale podle řádu, který do svého stvoření vložil a jehož naplněním není nic jiného než láska (Řím 13,10).

Co je to milosrdenství? Dnes je slovo milosrdenství vnímáno jako ekvivalent slabosti. Například *milosrdný učitel* je ten, který má problémy s autoritou – jak se někdy s ironickým úsměvem říkalo: „*Nepomůže, neuškodí...*“

Když někdo spáchá dopravní přestupek, tak se může snažit frázemi typu: „*Vždyť jsme lidi...*“ vzbudit milosrdenství v policistech. Ale tak se na Boží milosrdenství dívat také nemůžeme, protože Bůh dobře ví, že jsme lidé a že jsme nedokonalí. U Boha není milosrdenství projev slabosti, ale projev toho, že má milé (dobré) srdce, že chce dobro člověka. My lidé si milosrdenství často představujeme jako nějakou příjemnou výjimku ze zákona. Už je to dávno, co nám jeden kněz v semináři předložil zajímavý – a možná trochu netradiční pohled: „*Milosrdenství je nespravedlivé nesení kříže druhého.*“ Ne z nutnosti, ale z touhy po jeho dobru. Ne z postoje moci, ale z postoje lásky. Analogicky můžeme vidět milosrdenství Boha, který proto, aby znovu umožnil člověku předstoupit před svou tvář a zároveň ukázal svou lásku k lidem, přijal nejvyšší oběť svého (také milovaného!) Syna. Tuto oběť nepřijal jako historickou nutnost, ale jako cestu našeho osvobození z moci zákona – tedy cestu milosrdenství.

Jenže jak je možné tyto dvě rozdílné vlastnosti (spravedlnost a milosrdenství) vnímat u jednoho jediného Boha? Předně je třeba říct, že už samotná otázka je položena špatně – ne „*je Bůh spravedlivý nebo milosrdný?*“ ale „*je Bůh spravedlivý a milosrdný?*“

Jeden církevní otec tuto otázku vyřešil přímo šalamounsky: „*U Boha se milosrdenství projevuje spravedlností a spravedlnost milosrdenstvím.*“ U Boha všechny vlastnosti úzce souvisí – láska, pravda, spravedlnost, milosrdenství, dobrota, moc, vševědoucnost, krása, dokonalá harmonie... Proto jedině spravedlivý Bůh může být zároveň i milosrdný a pouze milosrdný Bůh se může projevit spravedlností. U člověka to možné není.

Jak se Boží milosrdenství může projevovat spravedlností? Bůh miluje člověka. A aby člověk na jeho lásku mohl odpovědět, tak od Boha dostává směrničky – mantinely. Ty nemají za cíl svazovat a už vůbec ne moralizovat, ale nasměrovat a uchránit člověka osudných *kroků mimo*. Tedy i přikázání (Boží zákon, spravedlnost) jsou

projevem Boží lásky vůči člověku. Někdy je rodičovské: „*Nesmiš!*“ nepříjemné, ale na rozdíl od: „*Klidně si ty hřebíky do zásuvky strkej...*“ může zajistit podstatně delší a spokojenější život. Nicméně jádro křesťanství není v mechanickém dodržování zákona (které Ježíš neúnavně kritizoval u určité skupiny farizeů). Křesťanství je život, který v rámci Božího vedení (byť někdy reprezentovanému zákonem) směřuje ke svému naplnění v Kristu. Jak je psáno v listě Římanům – „*Naplněním zákona je láska.*“ (Řím 13,10)

Boží milosrdenství jde ale ještě dál, než je vůbec schopen člověk svým rozumem pochopit. Bůh dal lidem směrnice pro život, ale nejen to. Zároveň s nimi daroval i milost. A to v takové radikální formě, že sám Bůh v nejzazší formě přijímá obět svého jediného a milovaného Syna na kříži. Ježíšův kříž – to nebylo jen dřevo, to nebyly Ježíšovy hříchy (žádné neměl) – to byly naše hříchy – a projev Božího milosrdenství a Boží solidarity s člověkem. Bez Boží síly a milosti by totiž člověk neměl nejmenší šanci vybřednout ze zla, které do svého života zanáší skrze osobní hřích.

A zároveň se Boží spravedlnost projevuje milosrdenstvím. Stejně tak, jako k Bohu patří řád který vložil do svého stvoření (zákon), tak k Bohu patří i láska ke stvoření – v našem případě k člověku. Bůh ví lépe než my, jak moc je člověk nedokonalý, slabý a zranitelný zlem. Bůh dobře ví, že lidé hřeší. A protože u Boha není čas, věděl to už od začátku – při stvoření. A kdyby se Bůh už od počátku nerozhodl být milosrdný – kdyby se nerozhodl odpuštění hříchů stále nabízet – tak by člověka pravděpodobně nikdy nestvořil. Proč taky, kdyby lidé Boha pouze uráželi bez možnosti návratu? Je to zvláštní – Bůh je totiž z lidského hlediska vůči člověku *nespravedlivý*. A ze své lásky mu dokáže odpouštět a opakovaně se *usmiřovat*. Ne ze slabosti – ale naopak: ze své moci...

Proto si milosrdenství a spravedlnost v Bohu neodporují, ale ukazují nám tutéž Tvář našeho Otce. To sám na sobě ukázal Ježíš. Hlásal obrácení, hlásal víru v evangelia – chtěl po nás, abychom se navzájem milovali jako on nás... Ukazoval nám cestu, jak do Božího království směřovat, a zároveň projevoval milosrdenství lidem. Paradoxní ovšem je, že Ježíš neprokazoval milosrdenství *pouze těm*, kteří se obrátili, ale že se v mnoha případech lidé obraceli právě jako odpověď na jeho milosrdenství. S podobným

mechanismem se můžeme setkat ve svátosti smíření. Ano, my se rozhodneme s Bohem se smířit, litovat hříchu... Ale teprve na základě odpuštění a Boží milosti se můžeme skutečně obrátit.

S takovým Bohem se ve zpovědi setkáváme. A je to spojení, ve kterém smíme nacházet zároveň důvěru v milosrdenství a zároveň oporu ve spravedlnosti.

NO PROBLEM aneb zpověď v normálu

Nedávno jsem měl jeden rozhovor, kdy mi jeden člověk řekl: „Zpověď? *No problem. Přijdu, vyznám, odpuštěno.*“ Odpověděl jsem: „*Dobře. Bohu díky za to, že to funguje.*“

Zatím jsem se zkusil zamýšlet nad aspekty zpovědi, které mohou být zdrojem problémů (příprava, vyznání, pohled kněze, forma...). A teď, když už myslím, že by bylo vhodné celou sérii o zpovědi zakončit, si uvědomuji, že existují i lidé, kteří se svátostí smíření žádný problém nemají. A přitom k ní přistupují zodpovědně a zrale. Možná to může znít neuvěřitelně, ale je to tak.

Je dobré a užitečné, když člověk vnímá zpověď jako prostor setkání s odpouštějícím Bohem a neklopýtá o problémy, které by mu toto setkání zbytečně znepříjemňovaly. Na životní cestě víry to je posila a povzbuzení – a to už vůbec nemluvím o milostech, které Bůh tímto způsobem člověku nabízí.

Nicméně i zde existuje jedno úskalí, o kterém je dobré vědět. My lidé máme úžasnou *zvykací* schopnost. Dokážeme si na hodně věcí zvyknout. Zvykli jsme si, že máme dostatek jídla, na majetek, na elektřinu, na počítače, na mobilní telefony a na mnohé další *vymoženosti civilizace*. V duchovní oblasti jsme si rychle zvykli na svobodu vyznání víry (žádní příslušníci StB nás nehlídají a nepíšíou si, když jdeme do kostela, aby nám to při vhodné příležitosti *zavařili*), hodně lidí si zvyklo na to, že mají *svého* kněze, zvykli jsme si na to, že můžeme jít svobodně na mši... Jen tak na okraj: existovala jedna taková výzva, která bývala pověšená v kostelech v sakristii: „*Sicut prima, sicut ultima, sicut unica*“ (česky: „*Jako první, jako poslední, jako jediná*“), a vztahovala se na slavení Eucharistie. Jejím cílem bylo motivovat člověka, aby největší slavnost, jaké se zde na světě můžeme účastnit, prožil opravdu naplno. Riziko zevšednění mše útočí asi na každého.

Možná už tušíte, kam tím mířím. Když může zevšednět mše, může zevšednět i svátost smíření. Na rozdíl od mše to není tak snadné – pravděpodobně proto, že vyznáváme hříchy, které zasahují hlubiny naší osobnosti a našeho sebepojetí. Ale možné to je. Jenže já bych zde nechtěl ani tak rozebírat možné symptomy tohoto jevu, ani

připomínat, jak je to nežádoucí. Chtěl bych se pokusit o něco jiného – totiž nabídnout možnost, která pomůže, aby svátost smíření nezevšedněla.

Každý člověk se někdy divil. Překvapení mohou být různá – nečekaná, šokující, alarmující, příjemná... Možná mi namítnete – ale copak je zpověď překvapením? Víme, jak probíhá, *jak se to dělá*. Jaképak překvapení? Spíš je dobře, když žádná *překvapení* nejsou. A přesto...

Myslím si, že je užitečné, aby se člověk při každé zpovědi nechal znovu a znovu překvapit (fascinovat) velikostí Božího milosrdenství a velkorysostí jeho odpuštění. Odpuštění hříchů není něco, na co máme z titulu křesťanství *právo*. A už vůbec to není odměna za to, že na sebe člověk jde prozradit knězi svoje hříchy. Odpuštění hříchů – to je fascinující projev Boží moci – i když jsou hříchy sebelehčí, i když je zpověď sebeformálnější, i když se zdá, že nejde o nic víc než o běžnou (měsíční nebo roční) rutinu. Stále je to dar a nabídka Boží milosti, která by v nás měla vzbuzovat dvě věci: v první řadě fascinaci Boží velikostí a velkorysostí a v druhé řadě vděčnost. Jen vděčný člověk se může otevírat Dárce, jen vděčnému člověku dar nikdy nezevšední natolik, aby ho odmítl.

Zpovědní praxe byla v prvních stoletích křesťanství jiná. Vyznání nebylo soukromé – hřích jednoho člověka přece zatěžuje celé společenství a tedy i Církev, která, i když je svatá, je stále složena i z lidí dosud *ne-svatých*. Hříchy se tedy vyznávaly ve společenství Církve a ve společenství Církve také docházelo k jejich odpuštění. Ale to ještě není všechno – v jedné etapě dějin dokonce mohl každý člověk přijmout odpuštění hříchů pouze jednou (když tedy nepočítám křest). JEDNOU!!! Je pochopitelné, že si lidé tuto milost šetřili, ale také je pochopitelné, že když už nějaký křesťan k této svátosti přistoupil, spadly všechny masky a přetvářka a že s hlubokou upřímností vpustil Boha a jeho milost do hlubin svého života a srdce – do všech myšlenek, vnitřních hnutí, slov, skutků, záměrů, vztahů... Prostě do celého svého života. A že odpuštění, které onen obrácený hříšník zakusil, bylo veliké. Fascinující. Jako v té výzvě: „*Sicut prima, sicut ultima, sicut unica.*“

Praxe udílení svátosti smíření se od těch dob hodně změnila (např. díky iroskotské misi, ale to není podstatné). Podstatné je, že stejnou velikost Boží nabídky odpuštění můžeme zakoušet při každé zpovědi – ať už je jakákoliv. Jestli je pro křesťany zpověď *nuda, nuda, šed', šed'*, pak je to známka, že něco není v pořádku. Nechme se fascinovat odpuštěním od našeho Boha.

Obluda obludná aneb co pácháme (většinou) mimo zpověď

„Ke zpovědi se nechodíme vypovídat, ale vyzpovídat – ze hříchů – z našich hříchů,“ říkával jeden starý moudrý kněz. A měl pravdu. Jenže abychom dokázali před Bohem svůj hřích vyznat, je praktické vědět, co hřích vlastně je.

Když se řekne hřích, tak se naprosté většině křesťanů vybaví přestoupení zákona. Ano, je to pravda, i když takové vnímání hříchu by spíše patřilo do doby starozákonní. Ale budiž. Když se na hřích podíváme očima Nového Zákona (očima křesťanství), tak možná budeme překvapeni množstvím dalších pohledů – v podstatě na totéž. Kdyby hřích byl pouhé přestoupení zákona, tak by zdaleka nebyl tak závažnou skutečností, jakou víme, že je.

Když se řekne zákon, tak si drtivá většina lidí vybaví Desatero, církevní příkázání, církevní právo, ale málokdo si už vybaví princip, který stojí za tím vším. Když se Ježíše zeptali, jaké příkázání je v zákoně největší, odpověděl: „Miluj Boha nade všechno a bližního jako sebe.“ Této větě se někdy říká *příkázání lásky* – nechápu, jak mohl někdo dát tato dvě slova vedle sebe... Láska nejde přikázat. Spíše povolání k lásce...

V Ježíšově *povolání klásce* vidíme tři roviny vztahů – k sobě, k druhým lidem a k Bohu. A v těchto třech oblastech nalezneme všechny možné i nemožné hříchy. Když mluvíme o hříchu, tak se vůbec nemusíme ptát, jaký zákon (příkázání) jsme přestoupili, ale spíš jaký vztah jsme narušili.

Hřích je kontakt...

Hřích z jiného zorného úhlu. Představme si velikou hlubokou a bahnitou louži. Člověk, když v bahně chodí a hraje si s ním (to bavívá malé děti), patlá se, strká si ho do kapes, ochutnává ho (...), takový člověk je za chvíli celý špinavý. Pozor na důležitý detail: *Člověk se bahnem nestane, ale je od bahna umazaný.* A jestli nechce do konce života vypadat jako domácí živočich s podobnou zálibou, tak se musí umýt. Stejně můžeme vidět i hříšnost člověka. Kdykoli se člověk dotkne zla, *ušpiní* od něj svou duši, protože kontakt se zlem ho poznamenává. A čím víc je člověk špinavý, tím

větší práci dá jeho očištění. Technicky řečeno: je potřeba oddělit člověka a bahno. Hříšníka a hřích. Kdo má víc práce při zpovědi a zbavování se hříchu – hříšník nebo kněz? Ježíš Kristus, samozřejmě.

Hřích je rána...

Komu vlastně člověk ublíží hříchem? Hřích v první řadě neublíží Bohu, ale svému autorovi. Podívejme se na marnotratného syna (Lk 15), podívejme se na naše vlastní hříchy... Člověk je nejvíc zraněn tím, že sám sebe oddělí od životodárného pramene Boží milosti. Kvůli tomu už ani nepotřebuje žádný další trest, protože největším trestem za hřích je zákonitě hřích samotný. A všichni víme, jak takové hříchem zraněné srdce dokáže bolet. Brání se výčitkami svědomí a touhou po očistě a uzdravení.

V druhé řadě hřích zraní naše bližní. Pokud někomu ublížím (např. ukřivdím), ten dotýčný si to bude asi velmi dlouho pamatovat a i když mi to odpustí, tak ho to bude v jeho srdci dlouho bolet.

A ve třetí řadě ublíží Bohu – jak napsal sv. Tomáš Akvinský: *„Boha můžeme urazit jen tím, že ubližujeme sami sobě. On nás totiž miluje.“*

Ale to ještě není všechno. Ublíží také církvi. *„Jak to? Vždyť je to přece MŮJ hřích,“* mohl by si kdokoliv říct. *„Já si ho vyřeším s Bohem sám...“* Ale hřích, byť by byl nejtajnější a nejsoukromější, tak není naše soukromá záležitost. Před Bohem tvoříme společenství a hřích jednoho poškozuje i druhé. Můžeme si to představit na příkladu: několik lidí si stoupne do řady, chytanou se za ruce a všichni poběží stejným směrem. Ale když jeden z nich upadne a ostatní se ho nemohou pustit (pouto vztahu) – vážně to nezbrzdí i ostatní? Hřích nás prostě zraňuje. Nás, naše blízké, Boha, Církev...

Hřích je překážka...

Hřích má moc – má moc oddělit nás od Boha. Je to překážka v naší cestě za Bohem. Ne ze strany Boha, že by se na nás Bůh naštvál nebo se urazil. Je to překážka, která nám brání svobodně přijít za Bohem a čerpat od něho jeho milost. To je velká moc. A důsledky

mohou být pro život katastrofální. Naštěstí: hřích je překážkou pro nás, ale ne pro Boha.

Představme si: když si mezi sebe a Boha postavíme bednu plnou nějakého smetí a hnusných věcí, tak my jsme na jedné straně a nedostaneme se dál, dokud tuto bednu nezničíme. Ale Bůh nestojí na druhé straně a nesměje se nám, jací jsme to moulové a packalové, ale posílá nám své posly (kněze, zpovědníky), aby nám s tou bednou pomohli a nepřestává volat: „*Vyhod'te to smetí, smiřte se...*“

Jsme slabí a nedokonalí lidé – a naše slabost se projevuje hříchem. Nemůžeme nehřešit. Ať budeme dělat, co budeme dělat, tak hřích prostě bude mít v našem životě nějaký ten prostor. Ať chceme nebo ne. Kdybychom si namlouvali, že jsme dokonalí, tak jsme podvodníci. Ježíšův kříž (oběť na kříži) a vzkříšení nám ale jasně ukazuje, že Ježíš má vládu nade vším... Nad smrtí, nad zlem, nad hříchem. Budeme-li se tedy nacházet v Ježíšově blízkosti, tak přes všechny naše pády a selhání nebude mít hřích a zlo v našem životě poslední slovo. Existuje krásná modlitba: „*Ježíši, předávám ti vládu nad svým hříchem.*“

Stejně tak jako nás neodpuštěný a neuzdravený hřích může od Boha oddělit, tak nás odpuštěný a uzdravený hřích může k Bohu pevněji připoutat. Viz Marie Magdaléna, apoštol Pavel a mnoho velkých svatých *hříšníků*. Svatý Pavel říká zvláštní větu: „*A kde se rozmohl hřích, tam se ještě mnohem více rozhojnila milost.*“ (Řím 5,20) Je to tragédie zla, že se snaží působit a zabíjet a skrze to vstupuje Ježíš a dokáže zlo proměnit v dobro.

Ještě jedna důležitá věc by tu měla zaznít, když se zde zamýšlíme nad hříchem. Mohlo by se zdát, že duchovní život je v podstatě boj s hříchem, ale to je omyl. Duchovní život je životní cesta s Bohem a boj s hříchem je jedna důležitá, ale nikoli jediná její součást. Nepomůže nám, když budeme zuby nehty zápasit s hříchem, pokud nebudeme naplňovat náš život dalším dobrem, kterým jej naplnit můžeme. Jednou jsem potkal člověka, který tak zoufale zápasil s vlastními hříchy... velmi pečlivý, důsledný, silný, výkonný... Ale místo aby měl oči upřené na všechny zúčastněné – na Boha, na své bližní i na sebe – tak se koukal jen na to, aby se on sám náhodou do

ničeho nenamočil. Pohled sobce. Proto hledejme v životě dobro – pro Boha, pro naše bližní. A nemusíme se bát, že náš hřích nedorazí – dorazí, ale o to usilovněji můžeme hledat dobro. Máme šanci, že Bůh nakonec náš hřích ze života vytlačí.

Generálka oslavou aneb generální svátost smíření

Nedávno jsem se při jednom (z)povídání dostal k otázce tzv. generální zpovědi. Je to forma svátosti smíření, o které se moc nemluví, a to proto, že se o ní moc neví. A přitom je to kamínek do mozaiky se jménem zpověď, kamínek malý, pro mnohé možná nepotřebný, ale přesto kamínek, skrze který dokáže Bůh dát duši velké milosti.

Když jsem uvažoval o generální zpovědi, tak jsem se s tímto úmyslem svěřil jedné milé osobě, s níž jsem si shodou okolností psal přes Facebook. Ptala se mě: „*O čem budeš psát?*“ Odpověděl jsem: „*O generální zpovědi.*“ Odpověď mě skoro odzbrojila: „*Wow, tak ta mi jednou hrozila.*“ Hrozila? Wow... Tak asi je potřeba i o takových věcech mluvit. Mluvit o tom, že tyto věci nejsou hrozbou ale velikou milostí a možností růstu v duchovním životě.

Generální zpověď – to není součást duchovního života vysokých důstojníků armády, ani zpověď u generálního vikáře, a už vůbec ne poslední zkouška *nanečisto* před zpovědí premiérovou. Je to zpověď, svátost smíření, při které člověk před Bohem shrnuje celý svůj život, otvírá viny, které byly již vyznány, ale které ještě nejsou uzdraveny, případně viny, které ještě vyznány nebyly.

Bylo by naivní se domnívat, že generální zpověď je zpověď ze všech hříchů, které člověk během svého života spáchal. Ona totiž není generální zpověď jako generální zpověď – odlišuje je v první řadě motivace a důvody, které k ní kajícího vedou. Nad jednotlivými způsoby bych se chtěl zamyslet.

Původně byla míněna generální zpověď jako významný mezník v duchovním životě člověka a týkala se uzavření starého a otevření nového životního období – například vstup do kláštera (věčné sliby), vstup do manželství, volba životního povolání, překonání životní krize, vstup do zralého života víry svátostí biřmování...

Zde člověk svůj život – a svým způsobem zvlášť své neúspěchy, slabosti a hříchů – otvírá v pokoře před Bohem a s důvěrou se nechává zaplavit novým odpuštěním a ujištěním o Boží lásce a odpovědi na lidskou vstřícnost a upřímnost.

Tento typ generální zpovědi s sebou nenese žádné záludnosti. Vyznávají se hříchy v podstatě pouze podle výběru kajícíka (protože všechny těžké hříchy bez zámlky již byly vyznány při předchozích pravidelných zpovědích). To zní divně – zpovídat se jen z toho, z čeho člověk chce, ale ono je to v podstatě geniální vyjádření svobody člověka vůči Bohu, jeho otevřenosti, upřímnosti a pravdivosti.

Při takové generální zpovědi člověk samozřejmě opakovaně NEMUSÍ vyznat to, co již vyznal, a co mu bylo jednou odpuštěno – to je rozdíl od zpovědi běžné, kde člověk MUSÍ vyznat všechny těžké hříchy, protože jinak by zpověď nebyla platná a místo odpuštění by mu přinesla další vinu. Z tohoto důvodu je generální zpověď aktem svobody křesťana.

Asi nejčastějším případem generální zpovědi budou zpovědi po mnoha letech. Občas to mohou kněží zakusit v domovech důchodců, v léčebnách dlouhodobě nemocných, v hospicích a v domech s pečovatelskou službou. Tam jsou lidé, kteří vám řeknou, že by ke zpovědi chtěli, ale že už dlouho nebyli. A ono *dlouho* – to může být doba i přes půl století dlouhá. V tomto případě může být generální zpověď opravdu takovým celkovým shrnutím života. Spíš symbolickým – není možné si vzpomenout na všechny hříchy, a také je velmi těžké svůj život po tak dlouhé době bez Boha a bez zakoušení průběžného odpouštění nějak pozitivně a konstruktivně hodnotit. Většinou to lidská psychika kompenzuje tím, že si člověk vinu neuvědomuje, protože má už *svědomí otupené*. A tak zpověď po šedesáti letech typu: „*Pane faráři, já žádné hříchy nemám,*“ nemusí být úplným unikátem. Tam je potřeba trpělivost a zralost zpovědníka, aby dokázal člověka co nejšetrněji přivést k tomu, aby dokázal poznat a uznat, že leccos v jeho životě v pořádku nebylo a že vyznání a lítost nemají vést k odsouzení a depresi, ale naopak – k odpuštění a smíření. Nikdy se nepovede vyznat a předložit před Boha všechno. Leckdy ani to, co by být předloženo mělo – těžké hříchy. Ale mělo by být předloženo vše, čeho je člověk schopen (paměť) a určitě by měla být vzbuzena lítost nad zlem, které do života člověk hříchem přinesl.

Velmi často se stává, že po takové generální zpovědi Bůh dá člověku další milost – milost poznání vlastních hříchů a člověk

jakoby po slupkách (vrstvách) očišťuje svůj vztah s Bohem. Je zajímavé, že tím člověk nebývá zpravidla ani tak *deptán*, ale vnímá to jako příležitost přiblížit se k odpouštějícímu Bohu a udělat další krok víry.

Zvláštní obdobou této zpovědi „*po letech*“ je případ, kdy člověk před *nějakou dobou* svojí svátostnou praxi z nějakého důvodu ukončil (přerušil). Důvody opět mohou být různé – mohl to být třeba nějaký hřích, který byl příliš těžký pro vyznání, malá víra v Boží odpuštění, zalíbení v nějakém hříchu, odklon od Hospodina a víry, netrpělivost se sebou, pocit nesvobody ve svátostném životě, nebo dokonce nějaká chyba nebo nedorozumění kněze, který *poslední zpověď* nezvládl. V tomto případě bych zvláště apeloval na výběr zpovědníka, aby nešikovná náhoda nepohřbila již jednou pohřbené hlouběji a naprosto definitivně...

Asi ne posledním (ale pravděpodobně nejoblavějším) případem je generální zpověď po sérii zpovědí špatných, kdy člověk vědomě něco nevyznal nebo přistupoval ke svátosti smíření svatokrádežně – s vědomou a dobrovolnou *nelítostí* nebo s předsevzetím po zpovědi ve svém životě nic (a zvláště hřích) neměnit. Zde může hrát roli strach, jestli člověku, když v té svátosti tolikrát selhal, může být vůbec v té samé svátosti odpuštěno. Může. Proč ale rovnou generální zpověď? Protože je nutné vyznat hříchy nevyznané, ale také všechny ostatní těžké hříchy (protože vlivem neplatnosti rozhřešení nemohly být odpuštěny). Pokud se někdo k takovému kroku odhodlá, má můj velký obdiv – a věřím, že už jen to, že chce udělat za tím, co v jeho životě nebylo v pořádku, účinnou čáru, je znamením veliké Boží milosti a Boží touhy po smíření. A o Boží pomoci zvláště v této svátosti smíření ani na chvíli nepochybuji.

Existuje ještě několik dalších motivací ke generální zpovědi – a já bych se chtěl okrajově zmínit ještě o jedné. Někdy se může stát, že je svědomí člověka přecitlivělé – této *vadě na kráse křesťana* se říká skrupulozita. Takový člověk by se generálně zpovídal klidně každý druhý den – ale paradoxně by mu to nepřineslo ani pokoj, ani útěchu – protože medicína na jeho *nemoc* je prostě jiná – bylo by to jako zahřívát popáleninu nebo chladit omrzlinu... Tuto motivaci je nutné rozlišit – už jen proto, aby se mohlo začít s účinnou pomocí. Varianta *skrupulozity* je malá víra v Boží odpuštění – pokud někdo

pochybuje o odpuštění při poctivé (!) *klasické svátosti smíření*, a z tohoto důvodu přistupuje ke zpovědi generální – není to touha po odpuštění, ale po pocitu odpuštění – což spolu sice souvisí, ale není to totéž.

Jak už jsem napsal, tak cílem generální zpovědi není vyznat úplně všechny hříchy. Pokud má člověk nějaké nevyznané hříchy těžké, o kterých ví, pak by je samozřejmě vyznat měl. Ale spíše jde o to se povznést nad svůj životní příběh a podívat se na něj Božíma očima.

Pojmenovat, co se Bohu asi nelíbí, a vyjádřit touhu po odpuštění a nápravě. Tato příležitost má jednu velkou výhodu – vlastně těch výhod je víc – jednak je to rámec, o kterém se ještě zmíním, ale pak je to také pohled na celý život, který může být někdy bohatší a zřetelnější, než je pohled na krátký časový úsek během pravidelného zpovídání. To se totiž mnoho lidí ptá *jen „čím jsem od poslední zpovědi prohřešil“* a ne *„co v celém mém životě není v pořádku“*. Tak člověk může vidět, že např. větší problém než *nesoustředěnost při modlitbě* je skutečnost, že s modlitbou ve svém životě a hlavně ve svém denním programu programově nepočítá. A když už se pozdě večer odtrhne od televize nebo internetu, tak není schopen se soustředěně modlit a být s Bohem – cílem tedy není soustředěnost, ale samotné bytí s Bohem.

V generální zpovědi může člověk také pojmenovat svoje vztahy a vyznat případnou nelásku a neodpuštění. Otázka *„jaký je můj vztah s konkrétním člověkem“* je jiná než otázka, jestli jsem onomu člověku pouze od poslední zpovědi něco neprovedl. Tak kajícíník může poznat, že v některých vztazích ubližuje, vyznat to a snažit se to napravit. Opět pomůže širší rámec generální zpovědi, který není *„od-do“*, ale týká se celého života. Tato vlastnost generální zpovědi ji dělá poměrně náročnou na pravdivost a otevřenost – některé věci není snadné si vůbec přiznat, říct je nahlas a otevřít před Boží láskou. Ale na druhou stranu je pravda, že když se člověk k takovému kroku odhodlá, pak je pro něj takové setkání s Bohem opravdu velmi účinné a většinou má schopnost jej přenést na další úroveň duchovního života.

Jedna z dalších výhod generální zpovědi je i vnější podoba. Určitě není fér vtrhnout do zpovědnice *„za deset minut mše“* a říct: *„Faráři,*

chci ke zpovědi. A ke generální.“ A čekat, že kněz bude pln apoštolské horlivosti a nadšení. Je praktické si domluvit setkání, kdy oba ví, že budou mít dost času, kdy budou moct o některých věcech – pokud budou chtít – mluvit, nebudou muset hlídat hodinky a hlavně – budou mít na společné setkání a modlitbu klid.

Ještě jednou se zmíním o něčem, co považuji za důležité – a to je výběr zpovědníka. Dovolím si jednu osobní zkušenost – jednou jsem se odhodlal jít k takové větší zpovědi. Tak jsem šel ke knězi, kterého jsem znal. Fakt jsem se upřímně a pečlivě připravil. Zpověď začala, vyznal jsem všechno, co jsem potřeboval, v jedné věci jsem dokonce poprosil o odpuštění toho kněze, protože jsem se v něčem provinil i proti němu – a co myslíte, že se stalo? „*Tak se pomodli modlitbu xxxxxx. Bůh Otec veškerého milosrdenství... Amen.*“ A bylo po zpovědi. Tehdy mě to mrzelo. Ten kněz mě prostě *setřel*. Ano, rozhrěšení mi dal. Ale po této zpovědi, na kterou jsem se tak připravoval a těšil – a chtěl jsem ji prožít jako setkání s Bohem, před kterým chci otevřít celý svůj život – „*padni komu padni*“... jsem se cítil... no nic moc. Ale přesto jsem Bohu vděčný. To, o co mě tento kněz připravil, mi Bůh bohatě vynahradil – jen jindy a jinde.

Velmi často bývají dobrým prostředím pro generální zpověď *exercicie* (zpravidla týdenní duchovní cvičení) nebo *rekolekce* (víkendové duchovní obnovy). Jde o čas, který člověk stráví v tichu a Boží blízkosti a také kde má prostor pro pohled na svůj život a možnost si pořádně promyslet, co by třeba potřebovalo změnu. A duchovní obnovy většinou vedou kněží, kteří mají se zpovídáním bohaté zkušenosti.

Generální zpověď se může stát oslavou Božího milosrdenství a vítězství nad slabostí člověka a může jej disponovat pro další životní cestu.

Pocity viny aneb otroctví u zpovědi

Když zpovídám, tak se občas setkávám s lidmi, kteří mají se svátostí smíření obzvlášť velký problém. Ani ne tak s vyznáním svých hříchů, ani s otevřením svého srdce, ale jako by byli něčím spoutáni. Jako by šli ke zpovědi samozřejmě s vírou v odpuštění, ale vůbec Boží odpuštění nezakusili. Nejde mi o emoce – ty už od přirozenosti bývají dost nestálé. Abych byl úplně přesný: ti lidé nezakoušejí osvobození od svých hříchů a dál, i po odpuštění, je trápí pocity viny. Obrazně řečeno – vypadají jako otroci svých pocitů viny.

Co s pocity viny? Někteří populární psychologové říkají: „*Pryč s pocity viny, je to přežitek, všechno je povoleno.*“ Někteří tradiční teologové zase: „*Pocity viny jsou správné, protože varují před hříchem a hřích je strašný, patří k němu co nejstrašnější pocity viny, abychom se báli hřešit...*“ Možná trochu přeháním, ale pravdou je, že ani populární psychologové se svým bezzubým liberalismem, ani tradiční teologové se svou strachuplnou radikalitou v otázkách pocitů viny moc nepomáhají. Jedni bagatelizují problém (když člověk nějaké pocity má, tak nějaký důvod jistě mají), a druzí zvyšují stres a tím pocity viny ještě podporují.

Nejprve je dobré rozlišit, jaký je vztah mezi vinou samotnou a pocity viny. V ideálním případě jsou úzce propojeny. Dobře rozlišená objektivní vina (hřích) vzbudí úměrnou emoci – reakci, která člověka upozorní, že něco není v pořádku. Obrazně řečeno je to hlas svědomí, který hlásí nositeli: „*Něco je špatně.*“ Takhle to Bůh chtěl – na tom není nic divného. Bez pocitů viny bychom všichni jednali amorálně a úspěšně vytvářeli peklo na zemi. Pocit viny je emoce – důležitý mechanismus lidské duše, který reaguje na narušení etické rovnováhy ve vztahové oblasti života člověka (zjednodušeně na vinu).

Vzpomínám si na film *Misie*, který vypravuje příběh žoldáka, který v souboji v sebeobraně zabil svého rodného bratra a zakouší veliké pocity viny – podle mého názoru celkem oprávněné. Zpočátku je v hluboké depresi a chce zemřít. Po návštěvě kněze se rozhodne přijmout pokání (z ruky Božího služebníka – to je důležité), které není jen neplodným sebetrestáním, ale vnějším výrazem obrácení.

Jde do hor do nově budované misie a s velikou námahou a vyčerpáním táhne za sebou síť, kde má svázány své zbraně – nástroje svého hříchu a své pýchy.

V cíli cesty přijme odpuštění těch, kterým ublížil, a nechá se od nich (nikoliv sám ze svého rozhodnutí) od svého pokání osvobodit. Prožije odpuštění a přiloží ruce k dílu v budování misie. Velmi krásné a symbolické ztvárnění viny, pocitů viny, pokání, odpuštění, osvobození a života v obrácení.

Když se pocit viny objeví (lidově tomu říkáme *žraní svědomí*), má úkol: přimět člověka k nápravě. Jakmile je rovnováha opět nastolena – člověk napraví, co udělal špatného a je mu odpuštěno – pocit viny by měl za normálních okolností zmizet. Jeho úloha skončila – není na co upozorňovat. Jenže okolnosti nejsou vždy normální – minulost, životní příběh, prostředí, ze kterého člověk vychází, výchova, někdy trochu povaha...

U pocitů viny je praktické rozlišit čtyři pohledy: oprávněnost, úměru, mizení a víru.

Otázka č. 1: *Je pocit viny oprávněný?* Problém je, že zodpovědět tuto otázku někdy není člověk sám ze svých sil schopný. Oprávněný pocit viny ukazuje na to, že je potřeba něco napravit nebo vyřešit, neoprávněný pocit neukazuje na nic. Je jako bolest bez zdroje bolesti, jako nemoc na zdravém těle. Částečně se to dá rozlišit podle zaměření pocitu viny. Oprávněné pocity viny bývají většinou konstruktivní a směřují „ven z člověka“ – k nápravě, k omluvě, k prosbě o odpuštění, k přehodnocení. Neoprávněné pocity viny směřují vždy „dovnitř“ – k rezignaci, k užírání se, k odpírání odpuštění, k sebetrestání...

Druhý úhel pohledu je úměra. Ta by se dala přirovnat k lidskému tělu. Lidské tělo má svou „*databázi*“ látek – žádoucích, neškodných a nebezpečných. Kdo by to neznal. Zdravý člověk se nadýchne vůně louky, pohladí si včelu, ta mu dá žihadlo a on má pocit krásného léta. Když podobnou situaci zažije alergik, tak krásu pro nateklé oči nevidí, pro sennou rýmu čichem necítí a pohlazení hmyzu pro něj může být smrtelné. Obyčejně neškodné věci dokážou vzbudit neúměrně velkou reakci. Proč? Tělo trpící alergií vyhodnotí pyl květin a trav a včelí jed jako nebezpečné látky a začne se chovat

„bláznivé“. A pro člověka není nebezpečný pyl nebo včela, ale reakce jeho vlastního těla. Podobně tomu bývá s duší. Svědomí je stvořené tak, že má určitý žebříček hodnot, který se více nebo méně blíží realitě. Ale když tento žebříček přeházíte a opřete se o něj, přestane fungovat... Podobně jako tělo může nesprávně rozlišovat zdravé, nezdravé a jedovaté látky, tak duše může nesprávně rozlišovat žádnou, malou nebo velkou vinu.

V tomto případě platí, že je nutné rozlišit, co hříchem není, co hříchem je, a pokud je, tak jak závažným. Měla by i zde platit úměra, že na malý hřích svědomí odpovídá malými výčitkami, na velký velkými a na žádný žádnými. Je to logické a jasné, ale jak to někdy nefunguje...

Třetí úhel pohledu je také důležitý. Mizení. Každý pocit viny by měl jednou zmizet. Samozřejmě platí, že čím větší je vina, tím pomalejší je proces obnovení rovnováhy. Zde se setkávají dvě roviny lidského nitra – rovina duševní (psychická) se svými zákonitostmi (např. paměť) a rovina duchovní (spirituální) se svými zákonitostmi (např. odpuštění ve svátosti smíření). Když mluvíme o pocitech viny u svátosti smíření, tak by měly pocity viny po odpuštění a po rozumném pokání zmizet. Jenže někdy nemizí. Důvodů, proč nemizí, může být víc. Malá víra v Boží moc a odpuštění – která Bohu odpustit nedovolí. Duše nedůvěřuje Bohu, křečovitě se drží viny a bojí se vakua a definitivnosti, kdyby snad vina odpuštěna nebyla. Je paradoxní, že tento problém bývá úzce spjat s pýchou člověka a s jeho zaměřeností na sebe sama. Jako shrbená žena, která se teprve po Ježíšově uzdravení a osvobození narovná a pak chválí Boha (Lk 13,11-13). Církevní otcové v ní viděli obraz člověka, který se pro svou nemoc (shrbenost) nemůže odpoutat od pohledu na sebe a aby byl schopen se podívat na druhé lidi a na Boha, potřebuje Boží uzdravení. Kolik takto shrbených žen i mužů má dnešní doba. V dnešním reálném životě je řešením buď mimořádná Boží milost uzdravení (mnohokrát jsem ji už zažil), nebo *běh na dlouhou trať*, kdy člověk k výsledku může dojít skrze svou věrnost a víru v Boží dobrotu.

Poslední úhel pohledu – víra. Lidská duše je velmi složitý systém a jen Bůh ví, kde přesně různé problémy skutečně vznikají a jak je uzdravit. Některé problémy se dají vyřešit selským rozumem, jiné se

dají vyřešit pomocí psychologie, další zkušenostmi. Ale jen Bůh se dokáže dotknout nitra člověka tak, že nazve věci pravými jmény (zlo zlem, dobro dobrem, vinu vinou), uzdraví nemocné a osvobodí zajaté. Když se podíváme do evangelia, tak vidíme celou řadu zázraků, které Ježíš vykonal jako odpověď na víru člověka. To není placebo (využití autoregeneračních procesů člověka), ale poukaz na to, jaký vztah k nám zaujímá Bůh: Bůh umí odpovídat na víru člověka. Tomu, kdo je pocity viny v tom vlastním slova smyslu spoután, většinou nechybí víra v Boha, ale důvěra v Boží lásku a v Boží moc. Proč právě tato důvěra chybí – to je věc druhá – životní příběh, zranění, zklamání, vliv druhých lidí...

Pocity viny často útočí na sebepojetí člověka a jako takové jej hluboce zraňují. Někdy dokonce tak, že se člověk cítí být nehodný Boží lásky a odpuštění. Tím se v jeho srdci startuje kolotoč výčitek a trápení, který ho může dovést až do stavu deprese. A počáteční možná i relativně malá vina způsobí velké škody na duši. Nevím, je-li to proces psychologický nebo teologický. Většinou asi kombinace obou, protože lidská slabost (hříšnost) v kombinaci s Božím Nepřítelem (pokušení) nechtějí, aby člověk žil a měl život v hojnosti (jak o tom mluví Jan 10). Aby člověk měl život a měl ho v hojnosti (ale ne v hojnosti otroctví pocitů viny) to chce Bůh, proto z lásky k lidem, k hříšníkům, posílá svého Syna, aby nás vysvobodil z každého otroctví. Ano, pocity viny mohou být také pokušením, které člověku znepríjemňují a někdy až znemožňují cestu za Bohem. A proti pokušením se dá (a také má) bojovat – jen je potřeba se obrnit trpělivostí a zvolit odpovídající způsob.

Také s tím souvisí další věci – např. povaha člověka. Jinak prožívá vinu, pocity viny a odpuštění člověk rozumově zaměřený a jinak člověk citový. O tom bych se nechtěl moc rozepisovat. Jen snad jednu věc bych zde ještě mohl uvést. Pocity viny souvisí s odpuštěním – pokud je člověku odpuštěno, pocity viny mizí. Ale často nejde jen o odpuštění vnější, ale také o odpuštění vnitřní. Lidé, které pocity viny trápí, dokážou být sami na sebe neuvěřitelně zlí a tvrdí. Druhým by odpustili snad všechno, ale sobě odpustit nedokážou. A myslím, že potřebují slyšet, že Bůh nemá zalíbení ani v sebetrestání, ani v samospravedlnosti, ani v utrpení člověka. A že Bůh stvořil člověka a dal mu úkol milovat jeho, Boha, druhé lidi, ale aby měl rád také sám sebe a neubližoval si.

Když jsem psal tento text, poslal jsem ochutnávku přes FB a přišel mi dotaz: „*Máš pravdu, racionálně odpuštění věřím, ale co s důsledky hříchu, které už hříchem nejsou, to už do svátosti smíření nepatří?*“ Ano i ne. Nepatří, pokud vnímáme zpověď jako svátost odpuštění přestoupení příkázání. Ale patří, pokud je zpověď svátostí uzdravení. Troufnu si říci, že oba rozměry jsou nutné, aby zpověď byla tím, čím být, podle mého názoru, má.

Pokusil jsem se popsat, jak se na pocity viny můžeme dívat, jak si je rozdělit... prostě spoustu teorie. Ale co s tím? Chtělo by to nějaké konkrétní řešení. Myslím, že řešení existuje – bohužel ne rychlé, vždy bezbolestné a univerzální. (Tedy ano – u Boha je možné všechno – ale i Bůh lidem dává nejprve přirozené cesty...)

Myslím si, že nejlepším a nejspolehlivějším lékem je moudrý a zkušený zpovědník nebo duchovní doprovázející, protože on může pomoci se všemi úhly pohledu. Pokud daného člověka dobře zná, pak většinou dokáže (veden Bohem) rozlišit závažnost vin a rozlišit oprávněnost i úměru pocitů vin. A dokáže člověka také vést, aby důvěřoval v Boží lásku a moc, a tak aby se svými pocity viny dokázal pracovat svými silami v kombinaci s Boží milostí. A dokáže své vedení podpořit modlitbou a nechat se Bohem ve svém nesnadném úkolu vést. Mně samotnému se toto řešení velmi osvědčilo – a to nejen v doprovázení druhých, ale i v mém svátostném životě. Dobrý kněz – to je opora, o kterou se slabý a hříšný člověk může opřít, a který věrně a neúnavně ukazuje na velikost a lásku Boha.

Protože se jedná o problém duchovního života, tak platí, že zde pomáhá vše, co napomáhá dobrému duchovnímu životu – modlitba, četba a rozjímání Božího slova, společenství křesťanů, poctivé přijímání svátostí, život víry v každodenním životě, zdraví fyzické i duševní... Nemohu zde tyto věci nezmínit, protože se setkávám s lidmi, kteří se soustředí jen na sebe a na některé oblasti prožívání víry a jiné zanedbávají, a tak se sami brání tomu, aby byla v jejich životě (alespoň nějaká) křesťanská rovnováha. I při lidské slabosti a nedokonalosti platí, že když se něco dělá naplno, tak z toho je větší užitek, než když se dává nutné minimum. Mimochodem – moudrý zpovědník by měl alespoň rámcově vědět, co by život křesťana v odpovídajícím stavu a povolání měl a neměl obsahovat.

A tak se dokáže citlivě zeptat: „*Co myslíš, že ti v tvém životě víry chybí?*“ A dokáže dát svému bratru nebo sestře ve víře prostor k svobodnému růstu.

K závěru jedno optimistické povzbuzení. Položil jsem si otázku: „*Proč to vlastně Bůh dopouští, že lidé sami sebe trápí pocity viny?*“ A možná jsem na to přišel. Každý pocit viny totiž říká: „*Něco není OK, potřebuješ Boha.*“ A vzbuzuje touhu po Bohu a hledání pomoci. A nejde jen o vinu a o hřích, ale také o nitro člověka, které někdy potřebuje Boží dotek a uzdravení. V opačném případě si člověk může myslet, že je vše v naprostém pořádku a Boha nehledá, protože si myslí, že ho nepotřebuje – to je daleko horší. Pocity viny jsou signalizačním prostředkem, který volá po pomoci.

A celé toto zamyšlení bych chtěl zakončit kratičkým citátem z Janova evangelia. Z Ježíšových úst má velikou sílu a jistotu odpuštění, které všichni potřebujeme. Asi všichni víme, že tato slova Ježíš vyřkl v jedné velmi napjaté situaci, kdy se jako Bůh setkává s lidskou vinou: „*Ani já tě neodsuzuji. Jdi a od nyníška už nehřeš!*“ (Jan 8,11)

Životní cesta hříšníkova

Jeden nedávný rozhovor ve mně zanechal otázku, nad kterou jsem dnes přemýšlel. Procházel jsem se v přírodě a uvažoval o *cestách*. O cestách spravedlivých i o cestách hříšníků.

Nebude nic nového, když řeknu, že všichni jsme hříšníci. Děláme chyby. Ublížíjeme. Snad právě vědomí vlastní slabosti v nás probouzí touhu po dokonalosti. Ano, jistě, vybízí nás k tomu i Písmo: *„Budte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mt 5,48)*

Nesmím opominout jednu důležitou věc na úvod. Existují dva protikladné přístupy ke svátosti smíření – pro názornost je můžeme nazvat nemocemi duchovního života – a není třeba dodávat, že oba jsou špatně.

První přístup, to je zpověď jednou do roka a to ještě možná, když to vyjde... Druhým extrémním přístupem je snaha přistupovat ke zpovědi velmi často, ale ze špatného důvodu (později podrobně vysvětlím). Proč to píšu? Protože následující řádky jsou určeny výhradně pro lidi, kteří považují zpověď za důležitou a nejraději by k ní přistupovali po každém svém hříchu.

Abych nebyl zbytečně podezírán – mou motivací k psaní tohoto článku opravdu není ani v nejmenším touha po klidu od zpovídání. Bystrý čtenář, doufám, pozná, že tato úvaha není PROTI zpovědi, ale naopak – PRO zpověď.

Mnoho lidí je vedeno k tomu, aby hledali cestu k Bohu jako spravedliví. *„Když zhřešíš, musíš ke zpovědi a až to napraviš, tak jsi zase ‚plnohodnotný‘ křesťan – pěkně v pořádku, bez hříchu.“* Někdy až tak vyhoceně, že je člověk zneurotizovaný vlastním svědomím, že chce být vždy a za všech okolností bez hříchu, pokud možno i bez těch všedních, protože co kdyby náhodou byly těžšími, než za jaké je považujeme. A už vůbec nemluvím o tom, že kdyby člověk ve hříchu zemřel, tak by zcela jistě byl zavržen a ani on, ani Bůh, ani celé nebe by ani nemrklo okem a už by jel expres cestou do těch nejhoroucnejších (nebo nejmrazivějších – podle osobního vkusu) pekel.

A tak se člověk doslova vybičuje – a ono se mu tam fakt nechce, protože ke svému hříchu měl jistě dobré důvody (jinak by ho neudělal), ale svědomí ho tam nakonec *dokope*. Vyzná své hříchy, vyjde ven a je mu dobře – je očištěn, svědomí je v pohodě, tak jdeme zase dál. S Bohem jsme se smířili, svědomí mi nic nevyčítá, zase budu mít na nějakou dobu pokoj, je mi dobře, jsem OK...

Ale ouha. Je tu jeden drobný problém – je tohle cesta spravedlivého nebo cesta hříšníka? Cesta dokonalého, který se občas dostane do *průšvihů*, ale zase z něj rychle vyleze, nebo cesta hříšníka? Uvědomuji si velmi tenkou hranu, na které se teď ve svých úvahách pohybuji. Zkusím se přesunout jinam...

Proč člověk ke zpovědi vlastně chodí? Kvůli smíření s Bohem nebo kvůli uklidnění vlastního svědomí a napravení sebepojetí? Většina lidí by mi řekla, že z obou těchto důvodů a asi neexistuje použitelný mechanismus, který by jednoznačně určil, která z těchto dvou motivací je důležitější, která je prioritou.

Proto bych chtěl mluvit o cestě hříšníkově. Hříšník ví, že je slabý člověk. Chce se smířit s Bohem, ale ne proto, aby měl od Boha (nebo od vlastního svědomí) klid. Hříšník, i když jde od zpovědi, i když má z uděleného daru odpuštění radost, ví, že stále zůstává hříšníkem a že i když *nemá* žádný aktuální hřích, tak jeho místo je obrazně řečeno vzadu (postoj celníka v Ježíšově podobenství v Lk 18,13) a jeho postoj před Bohem není „*já pán, ty pán*“, oba jsme teď v pohodě, oba jsme spravedliví...

Cesta hříšníkova lze krásně vidět po hříchu – kdy pro něj není překvapením, že opět selhal (protože dobře ví, že je hříšník), a kdy pokračuje na své cestě hříšníka – v lítosti a v touze po Bohu. Jen jeho touha po Bohu je konstantní a nevrhá se do akcí typu „*okamžitě ulov kněze*“. Hříšník ví, že je hříšník, a ví, že jej Bůh přijímá jako hříšníka. Dokáže mluvit s Bohem – v postoji hříšníka – a ví, že Boží láska k němu není jeho hříchem umenšena, ale naopak.

„*Ježíš to uslyšel a řekl jim: ‚Lékaře nepotřebují zdraví, ale nemocní. Nepřišel jsem pozvat spravedlivé, ale hříšníky.‘“ (Mk 2,17)* Hříšník ví, že je *nemocný* a je vděčný za Ježíšovu blízkost. Ví, že nemusí čekat do příští zpovědi, aby se setkal s Kristem, který přece přišel a nešťítit

se lidí-hříšníků – setkával se s nimi, rozmlouval s nimi, neodsuzoval je, odpouštěl jim a uzdravoval je.

Hříšník věří, že pravý pokoj (dokud je na cestě pozemského života) mu nepřinese to, že se stane spravedlivým, ale pravý pokoj mu přinese to, že pozná Boha, který se sklání k hříšníkům.

Hříšník si je moc dobře vědom, že Bůh ho miluje *bez-podmínečně* – tedy ne po zpovědi, ne po odpuštění, ale i před zpovědí a před odpuštěním. Právě proto, aby mu mohlo být odpuštěno. I když Bůh hřích nenávidí, hříšníka miluje.

Domnělý spravedlivý si ve své spravedlnosti libuje – je rád, když mu svědomí nic moc nevyčítá, myslí si, že je v pohodě, protože Bůh mu nemůže nic moc vytknout a že kdyby *nedej Bože* zemřel, tak jede expres do Božího království – vždyť přece pro něj je připraveno.

Jaký je rozdíl mezi postojem spravedlivého a postojem hříšníka? V tomto popsaném případě ve středu jeho postoje a v cíli jeho cesty. Cílem cesty hříšníka je Bůh. Cílem cesty spravedlivého je jeho vlastní spravedlnost (domnělá). Pro hříšníka je zpověď jedním z mnoha důležitých prostředků, jak se setkat s Bohem, jak zakusit Boží lásku. Pro spravedlivého je zpověď sebedokonalostním cvičením, které mu zklidní svědomí a přinese do života pohodu a klid.

Spravedlivý totiž trpí nemocí, ve které je zahleděn sám do sebe – a víc než na Bohu mu záleží na sobě. Spravedlivý se co nejvíc zříká hříchu proto, aby mu bylo dobře a on si v klidu mohl jít – třeba i za Bohem. Ježíš na sebe vzal hříchy všech, a to i přesto, že jeho cesta byla křížová a že ho to stálo vlastní život. Kdo z těchto dvou miluje sebe, kdo miluje lidi a kdo skutečně miluje Boha?

Láska hříšníkova je láskou ženy, která pláče radostí z odpuštění, i když ví, že stále zůstává ženou-hříšnicí (Lk 7,37-50). Pláče radostí, i když ví, že na její životní cestě se jí ještě mnohé nepodaří, ale zakusila Boží dotyk, jako občerstvení na SVĚ cestě hříšnice. Spravedlivý však touží, aby se nikdy nestal hříšníkem, a nejlepší by pro něj bylo, kdyby ho Bůh – pokud možno hned a s konečnou platností vysvobodil.

Různost těchto dvou pojetí zpovědi spočívá v tom, že pro hříšníka je zpověď setkáním s odpouštějícím Kristem, ale pro spravedlivého je pouze prostředkem k sebeočistění. A to je špatně, protože cílem křesťanství není dojít k sobě, ale dojít k Bohu.

Pro hříšníka je životní cesta těžká – i on by byl rád už u cíle, ale trpělivě snáší svou slabost a nesnaží se ji za každou cenu jako trestaneckou kouli odhodit. I spravedlivý touží zbavit se své slabosti, ale ne kvůli druhému (kvůli Bohu), ale kvůli sobě. Nepřijímá milosrdenství kvůli Bohu, ale kvůli sobě. Nedívá se na Boha, ale na sebe. Kdyby bylo možné získat odpuštění i jinak, tak by to bezesporu udělal. Kdyby tak stačilo obětovat zvíře nebo udělat nějaký magický rituál – udělá to.

A tak hlavním rozdílem je zkušenost bezpodmínečné lásky Boha. Spravedlivý tuto Boží vlastnost nikdy nepozná – protože udělá všechno proto, aby se jí vyhnul. Pro hříšníka je však tou nejpevnější a nejkrásnější nadějí a jistotou.

Dnes se při mši četlo evangelium o zázračném rybolovu (Lk 5,1-11). Petr po něm říká Ježíšovi: *„Odejdi, neboť jsem člověk hříšný.“* Přesně tohle Petr potřeboval prožít – zázrak Boží moci a také to, že Bůh kvůli jeho hříchu neodejde. Troufnu si tvrdit, že právě tato zkušenost mu zabránila doslova *život-beroucímu* zoufalství po trojím zapření Krista – a na rozdíl od Jidáše – je jeho lítost konstruktivní – ví, že Bůh miluje člověka i v jeho slabosti a hříšnosti.

Bezpodmínečnost Boží lásky k člověku je ta nejfantastičtější vlastnost Boha.

A právě proto cesta za dokonalostí pro nás nemůže být cestou dokonalých, ale cestou hříšníků. Kdesi jsem četl, že G. K. Chesterton někde napsal: *„Spravedlivý je ten, kdo ví, že potřebuje ospravedlnění. Svatý je ten, který ví, že je hříšník.“*

Zoufalé pokusy stát se spravedlivými se dají postavit do kontrastu s historií – v prvních stoletích byla možnost přijmout svátost smíření jen jednou za život. V dobách různých pronásledování lidé neměli možnost zpovědi (např. ti, kdo byli vězněni v komunistických kriminálech). A to už vůbec nemluvím o starozákonních svatých,

kteří neměli možnost svátostného odpuštění a viditelného ujištění, že Bůh je miluje jako hříšníky.

Možná se najdou lidé, kteří budou namítat, že hříšník si neoškliví hřích tolik jako spravedlivý. A že právě kvůli tomu se máme stát spravedlivými, abychom se z našeho hříchu vymanili. Nesouhlasím. Jednak se člověk nemůže vymanit (sám) ze svého hříchu – je k tomu potřeba Boží milost – a pak také hříšník, který pozná povahu hříchu, bude daleko víc toužit po Bohu než ten, kdo si myslí, že pro něj hřích – byť v období spravedlnosti – nepředstavuje žádný problém.

Ježíš si taky neošklivil hřích, ale vzal ho na sebe. Ztotožnil se s námi, abychom se my, i v naší hříšnosti, mohli ztotožnit s ním. Hříšník nenávidí hřích daleko víc než spravedlivý, protože pro něj představuje překážku, která ho může stát život. Spravedlivý naproti tomu vnímá hřích jako nežádoucí komplikaci vlastního pohodlí. Hříšník touží povstat ze svého hříchu, protože poznal Boží krásu a touží odpovědět na bezpodmínečnost lásky, spravedlivý se ze strachu před trestem (ztrátou domnělé spravedlnosti) štítí všeho, co by ho připravilo o jeho *dokonalé* sebepojetí.

Snad se mi podařilo popsat rozdíly, o kterých jsem přemýšlel. Prosim o velkorysost a snahu pochopit. Bez obojího to nepůjde.

Asi jste si všimli, že zde neuvádím nějaké konkrétní řešení. To v tomto případě schválně. Každý lék má svůj účel – *svou* nemoc, kterou má léčit. Když se podá někomu s nemocí jinou, může mu ublížit nebo ho i zabít. Řešení toho, co jsem se snažil popsat, existuje, ale není to všelék a je potřeba jej ordinovat moudře a zodpovědně. Proto i zde použiji radu, která bývá na příbalových letácích: „*Před použitím se poraďte se svým lékařem.*“ Pro léčbu domnělé spravedlnosti se poraďte se zkušeným a moudrým zpovědníkem. On by měl být schopen a ochoten za vás vzít v dané chvíli kousek zodpovědnosti a poradit vám. Důležitá je důvěra a moudrost – obou.

Tuto úvahu bych chtěl zakončit dvojím – jednak přáním aby se nám dařilo nacházet cestu za Bohem ne jako spravedlivým, ale jako hříšníkům. Pěkně v pravdě, s pokorou a s důvěrou v Boží vedení.

A pak také citátem z knihy Chatrč. Wm. Paul Young zde vložil do úst Bohu následující slova:

„Nikdy jsem nekládal očekávání v tebe ani v kohokoliv jiného. Smyslem očekávání je, že neznáme budoucnost, nevíme, jak něco dopadne, a pokoušíme se řídit něčí chování, abychom dosáhli požadovaného výsledku. Lidé se často snaží ovládat chování druhých prostřednictvím očekávání. Já vás znám a vím o vás všechno. Proč bych měl očekávat něco jiného než to, co už vím? To by bylo nesmyslné. A navíc, jelikož nemám žádná očekávání, nikdy mě nezklamete.“

Jako celou knihu je dobré i toto prohlášení vzít s jistou rezervou, ale je to dobrý materiál k přemýšlení.

Závěr a slovo naděje

Životní cesta hříšníkova není snadná. Je plná různých překážek, nechtěným zavazadlem na ní jsou závaží lidské slabosti a cíl se může zdát být v nedohlednu.

Dobrou zprávou a stanicí občerstvení pro nás může být velkorysost a láska našeho Boha, kterému nejsou naše zamotané cesty lhostejné. Nemusíme stále vláčet na svých ramenou břemena následků našich hříchů. Můžeme přistupovat k Otci, který nás chce na naší životní cestě navigovat a posilovat – i když padáme. Můžeme naslouchat moudrosti Božího Ducha v Písmu, můžeme se setkávat s Cílem naší cesty v Eucharistii a v modlitbě, můžeme se navzájem na cestě do Otcova domu podporovat ve společenství ostatních marnotratných synů a dcer.

Dovolte mi zakončit mé slovo lidské slovem, ve kterém je skutečná moc a útěcha pro životní cestu hříšníkova.

*Chválu vzdejte Hospodinu, protože je dobrý,
jeho milosrdenství je věčné!
Tak ať řeknou ti, kdo byli Hospodinem vykoupeni,
ti, které vykoupil z rukou protivníka,
které shromáždil ze všech zemí, od východu, od západu, severu i
moře.
Bloudili pouští, cestou pustin,
město sídla Božího však nenalezli.
Žíznilí a hladověli, byli v duši skleslí.
A když ve svém soužení úpěli k Hospodinu, vytrhl je z tísně:
sám je vedl přímou cestou,
aby došli k městu jeho sídla.
Ti ať vzdají Hospodinu chválu za milosrdenství
a za divy, jež pro lidi koná:
dosyta dal najíst lačným,
hladovým dal plno dobrých věcí.
Seděli v temnotách šeré smrti,
v železných poutech a v ponížení,
neboť se vzepřeli tomu, co řekl Bůh,
znevážili úradek Nejvyššího.
Trápením pokořil jejich srdce,*

klesali, a nikde žádná pomoc.
A když ve svém soužení úpěli k Hospodinu,
zachránil je z tísně:
vyvedl je z temnot šeré smrti,
sám zpřetrhal jejich pouta.
Ti ať vzdají Hospodinu chválu za milosrdenství
a za divy, jež pro lidi koná:
rozzrazil bronzová vrata, železné závory zlomil.
Pošetilci pro svou cestu nevěrnosti,
pro své nepravosti byli pokořeni.
Každý pokrm se jim hnusil,
dospěli až k branám smrti.
A když ve svém soužení úpěli k Hospodinu,
zachránil je z tísně:
seslal slovo své
a uzdravil je,
zachránil je z jámy.
Ti, kteří se vydávají na lodích na moře,
kdo konají dílo na nesmírných vodách,
spatřili Hospodinovy skutky,
jeho divy na hlubině.
Poručil a povstal bouřný víchř,
jenž do výše zvedl vlnobití.
Vznášeli se k nebi,
řítíli se do propastných tůní,
ztráceli v té spoušti hlavu.
V závratí jak opilí se potáceli,
s celou svou moudrostí byli v koncích.
A když ve svém soužení úpěli k Hospodinu,
vyvedl je z tísně:
utišil tu bouři,
ztichlo vlnobití.
Zaradovali se, když se uklidnilo,
on pak je dovedl do přístavu,
jak si přáli.
Žalm 107,1- 20.23-30

Obsah

No co ten si o mně bude myslet aneb zpověď z pohledu kněze

To bude zase horor aneb příprava na zpověď

Šup do budky aneb jak se (ne)dá zpovídat

Umění kamufláže aneb jak se jde taky zpovídat

Provozní jistota aneb jak často ke zpovědi

Zlaté stránky aneb jak najít dobrého zpovědníka

Nechce se, nechce aneb krize ve zpovědi

Pravý Bůh aneb komu se zpovídáme

Mystérium aneb co se děje při zpovědi

Hryže, hryže, hryže aneb lítost při zpovědi

Básničky aneb forma zpovědi.

Malá ryba, velká ryba aneb rozlišování při zpovědi

Marnotratný otec a milosrdný syn aneb podobenství a zpověď

Checklist aneb pomůcka k přípravě na svátost smíření

Milosrdenství nebo spravedlnost aneb spojení nespojitelného

No problem aneb zpověď v normálu

Obluda obludná aneb co pácháme (většinou) mimo zpověď

Generálka oslavou aneb generální svátost smíření

Pocity viny aneb otroctví u zpovědi

Životní cesta hříšníkova

Závěr a slovo naděje

P. Robert Bergman

Životní cesta hříšníkova, aneb blog o zpovědi

Fotografie, DTP a sazba autor

Vydalo nakladatelství Powerprint, Praha

Vytiskl Powerprint s.r.o., Brandejsovo nám. 1219/1,

16500 Praha 6 – Suchdol

První vydání v březnu 2013

www.robertbergman.cz

ISBN 978-80-87415-71-9